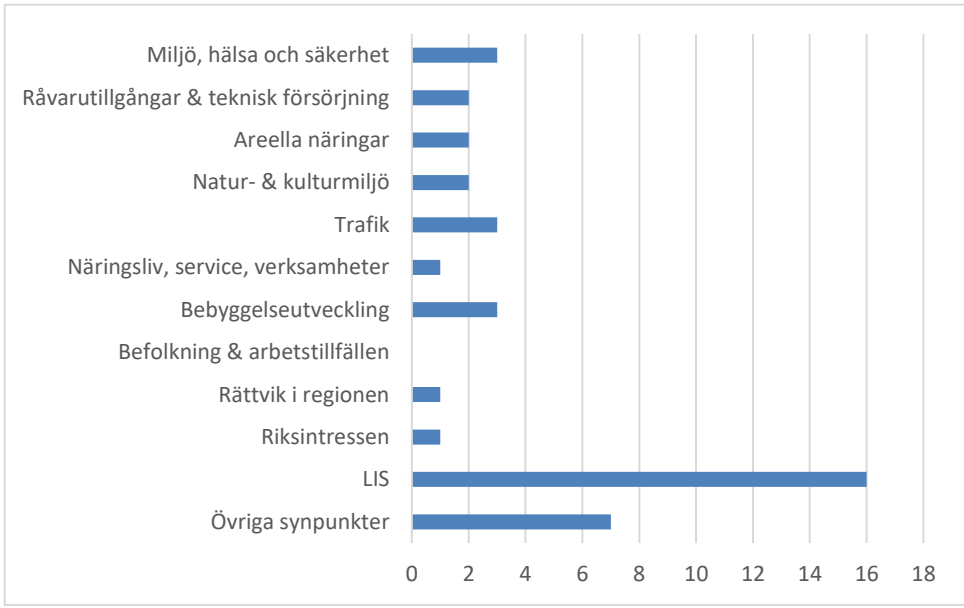

	<h2>Översiktsplan</h2> <p>Rättviks kommun</p>
	<h2>Särskilt utlåtande</h2>
	<h2>Inledning</h2>
Allmänt	<p>Rättviks kommun arbetar med att ta fram en ny översiktsplan. Översiktsplanen är kommunens långsiktiga strategiska dokument som ska ge vägledning för beslut om hur mark, vatten och den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras fram till år 2030.</p> <p>Arbetet med att ta fram en översiktsplan följer en process som är reglerad i plan- och bygglagen (PBL). En viktig del i processen att föra dialog med medborgare och remissinstanser, detta görs bland annat genom ett i lag reglerat samråds- och utställningsförfarande.</p>
Samråd	<p>Samråd om förslag till översiktsplan genomfördes under våren 2018.</p> <p>Syftet med samrådet var att visa planförslaget för berörda och bjuda in berörda att lämna synpunkter för att få fram ett så bra beslutsunderlag som möjligt. Samrådet är också ett tillfälle att ge möjlighet till insyn och påverkan i planeringsarbetet.</p> <p>Efter samrådet sammanställdes och bemöttes framförda synpunkter i en samrådsredogörelse. Utifrån samrådsredogörelsen omarbetades planhandlingarna till en utställningshandling som därefter återigen presenterats för berörda under den så kallade utställningstiden.</p>
Så genomfördes utställningen	<p>Förslaget till översiktsplan ställdes ut under perioden 15 juli till 15 september 2018. Länsstyrelsen samt ytterligare några instanser/ mottagare fick efter begäran förlängd svarstid till den 8 oktober.</p> <p>Under utställningen fanns planhandlingarna att ta del av i stadshusets foajé, på kulturhuset/biblioteket i Rättvik, på biblioteken i Furudal och Boda kyrkby samt på kommunens hemsida. Utställningen annonserades på kommunens hemsida, i Dalarnas Tidningar och i Rättviksnytt.</p>

	Utställningshandlingarna har också remitterats till lokala nämnder och bolag, statliga myndigheter samt organisationer och intresseföreningar.																										
Vad är ett särskilt utlåtande?	Efter utställningstiden har de synpunkter som framförts sammanställts och bemötts i detta särskilda utlåtande. Här redovisas inkomna synpunkter samt förslag och motiveringar till hur synpunkterna beaktas under den fortsatta hanteringen av planärendet. Ansvariga politiker och tjänstepersoner har läst och diskuterat de inkomna yttrandena.																										
Vilka har lämnat synpunkter?	<p>Under utställningen har 26 yttranden kommit in från privatpersoner, organisationer, kommuner och myndigheter. Identiska yttranden som skickats in av olika avsändare och yttranden med flera avsändare har då räknats som ett. Antal yttranden som inkommit redovisas nedan:</p> <p>Privatpersoner: 12 Organisationer: 6 Kommuner: 3 Myndigheter: 5</p> <p>De inkomna yttrandena har lämnats in skriftligen via post och e-post, eller i det webbformulär som funnits på kommunens hemsida (rattvik.se).</p> <p>Grafen nedan visar vilka avsnitt i översiktsplanen som yttrandena berör.</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Avsnitt</th> <th>Antal yttranden</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Miljö, hälsa och säkerhet</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>Råvarutillgångar & teknisk försörjning</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>Areella näringar</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>Natur- & kulturmiljö</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>Trafik</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>Näringsliv, service, verksamheter</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>Bebyggelseutveckling</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>Befolkning & arbetstillfällen</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>Rättvik i regionen</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>Riksintressen</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>LIS</td> <td>16</td> </tr> <tr> <td>Övriga synpunkter</td> <td>7</td> </tr> </tbody> </table>	Avsnitt	Antal yttranden	Miljö, hälsa och säkerhet	3	Råvarutillgångar & teknisk försörjning	2	Areella näringar	2	Natur- & kulturmiljö	2	Trafik	3	Näringsliv, service, verksamheter	1	Bebyggelseutveckling	3	Befolkning & arbetstillfällen	0	Rättvik i regionen	1	Riksintressen	1	LIS	16	Övriga synpunkter	7
Avsnitt	Antal yttranden																										
Miljö, hälsa och säkerhet	3																										
Råvarutillgångar & teknisk försörjning	2																										
Areella näringar	2																										
Natur- & kulturmiljö	2																										
Trafik	3																										
Näringsliv, service, verksamheter	1																										
Bebyggelseutveckling	3																										
Befolkning & arbetstillfällen	0																										
Rättvik i regionen	1																										
Riksintressen	1																										
LIS	16																										
Övriga synpunkter	7																										
Det fortsatta arbetet	<p>I omarbetningen av planhandlingen efter utställningen har kommunen genomfört några mer omfattande ändringar i de delar som rör LIS (landsbygdsutveckling i strandnära läge).</p> <p>Enligt plan- och bygglagen ska planförslaget ställas ut på nytt om väsentliga ändringar införs efter utställningen, innan det kan antas. Rättviks kommun kommer därför att ställa ut förslaget till översiktsplan ännu en gång.</p>																										

	Sammanfattning av inkomna synpunkter
	Nedan sammanfattas och kommenteras de synpunkter som inkommit under utställningstiden. I kommunens svar lämnas också information om hur synpunkten tillvaratagits.
	Yttranden
	<p>Inkomna yttranden sorteras utifrån avsändaren, det vill säga om yttranden inkommit från myndighet, kommun, organisation eller privatperson.</p> <p>Så långt som möjligt återges de inkomna yttranden i sin helhet. Till vissa yttranden har underlagsmaterial eller bilder bifogats. Dessa har av utrymmesskäl lämnats utanför sammanställningen i det särskilda utlåtandet, vilket i så fall kommenteras. Samtliga yttranden som inkommit under utställningen finns diarieförda i sin helhet och finns tillgängliga hos Samhällsutvecklingsförvaltningen.</p>
	Privatpersoner.
Å. Olsson	<p>Enligt karta för LIS-översikt framgår att det finns särskilda naturintressen i området Stornäset.</p> <p>För Övre Gärdsjö 3:6 lyftes ett naturvärde fram samt sankta områden.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Detta naturvärde har skogsvårdskonsulent Lars-Olof Sarenmark och Åke Olsson genomfört en fältkontroll av. Det finns ett upprättat rådgivningsprotokoll från detta fältmöte, vilket bifogas, där det framgår att fastigheten Övre Gärdsjö 3:6 saknar tidigare framlyfta särskilda naturvärde och vidare är objektet avregistrerat. • Sanka områden berör ytterst liten del av fastigheten och är beläget vid strandlinjen samt är beroende av vattennivån i Ljugaren. <p>Fastigheten Övre Gärdsjö 3:6 uppfyller väl kriterierna för LIS-planens syfte då det finns både väg och enskilt VA lätt kan ordnas längs hela Stornäset.</p> <p>Ovanstående invändningar gör att fastighet Övre Gärdsjö 3:6 rätteligen ska ingå i Rättviks kommuns LIS-plan.</p> <p>Del i yttrandet är en bilaga innehållande Rådgivningskvitto från skogsstyrelsen. Yttrandet meddelar att rådgivning av miljöhänsyn har genomförts:</p> <p>”Vid rådgivningen i fält, den 2018-08-24 deltog Åke Olsson samt Lars-Olof Sarenmark från Skogsstyrelsen.</p> <p>Området besöktes med markägaren Åke Olsson 24 aug 2018, då kunde konstateras att området inte håller naturvärden som motiverar att området klassas som objekt med naturvärde. Området avregistreras och tas bort från kartan.”</p>
Svar:	<i>Det är bra att fastigheten inventerats ytterligare. Kommunen kvarstår dock vid tidigare bedömning, att området är väl försett med LIS-områden (vid Bleckoviken). Utöver LIS-områden går det alltid att pröva enskilda bygglov</i>

	<p><i>på andra platser. Kommunens rekommendation är att lämpligheten i att bygga längs stranden längre norrut istället får prövas på detta sätt och att det därför inte finns anledning till förändringar av Översiktsplanen.</i></p>
G. Hagelin	<p>Jag skickade in mina synpunkter på FÖP den 2a april. Dessa har delvis beaktats och finns delvis omnämnda i Samrådsredogörelsen daterad 2018-06-19. Jag skickade in kompletterande synpunkter den 24e april. Dessa verkar ha försvunnit i er hantering. Den i mitt tycke väsentligaste av dessa upprepar jag nedan under rubriken Saknas.</p> <p>Vad värre är att det i Samrådsredogörelsen finns angivet ändringar som ska införas, eller har införts, i RFÖP. En hel del av dessa saknas i dock! (Jag har i varje fall inte hittad dem.)</p> <p><u>Allmänt</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. I löpande text har Boda ändrats till Boda Kyrkby på de flesta, men inte alla, ställen. Inga kartor har ändrats. 2. Det talas på flera ställen om Orsälven. Antagligen menar ni Oreälven eller så är RFÖP i fel kommun. 3. På åtminstone tre ställen talas om sjön "Löming i Furudal". Vad jag vet ligger Löming i Ore, öster om Oresjön och mer än 7 kilometer från Furudal 4. Dalatrafiks Linje 345 går mellan Orsa och Edsbyn. Det finns vidare en direktbuss mellan Mora och Edsbyn via Furudal. Det finns alltså kollektivtrafik i kommunen som inte passerar Resecentrum i Samhället. Kapitel 12.3 är därför felaktigt på flera sätt. Dessutom måste ett antal kartor, även i LIS-delen, uppdateras. 5. Det talas om Lillälven på några ställen. Jag trodde att den rinner i Torsång eller möjligen Orsa. 6. Det hänvisas på många ställen till Länsstyrelsens s.k. RUM kartor. Jag har försökt få tag på dem men misslyckats. De verkar inte vara tillgängliga för privatpersoner 7. Ordet tätort används på ett ambivalent sätt. Ibland menas hussamlingar i största allmänhet, ibland verkar det vara synonymt med primära serviceorter ibland (i singular) menas Centralorten. 8. Beträffande framtiden används ett svajigt ordbruk. De så kallade fördjupningsplanerna är ibland något som ska göras, ibland något som planeras ibland eventuellt kommande arbeten osv. 9. Ni envisas fortfarande med att Rättvik är en stad speciellt i del 3.
Svar:	<p><i>1, 2 och 5) Texten omarbetas så att de felaktiga namnen ändras. Boda benämns dock som "endast" Boda i nationellt kartmaterial, hos exempelvis lantmäteriet. Översiktsplanen använder därför denna vedertagna namnsättning i kartmaterialet.</i></p> <p><i>3) Texten ändras.</i></p> <p><i>4) Texten i avsnitt 12.3 bearbetas. I kartorna visas huvudstråken för kollektivtrafiken. För detaljerad information om busslinjer hänvisas till andra källor.</i></p> <p><i>6) Det material som i översiktsplanen ibland kallas för RUM (regionalt underlagsmaterial) är en digital kartdatabas som även kallas för WebGis på</i></p>

	<p><i>länsstyrelsens hemsida. Översiktsplanen ändras för tydlighets skull så att benämningen WebGis används istället.</i></p> <p><i>7 och 9) kommunen går igenom hur begreppen stad och tätort används för att säkerställa konsekvent och riktigt användande.</i></p> <p><i>8) Formuleringarna kring de fördjupade översiktsplaner som planeras i kommunen görs enhetlig.</i></p>
	<p><u>Avsnittsvisa kommentarer Del 1</u></p> <p>1) Rutan längst ner i avsnitt 3.6: Vad menas med Stadsrummet?</p> <p>2) Samma ruta: Hur kan avståndet mellan två orter ändras med hjälp av nya drivmedel????</p> <p>3) Sista raden i 4.2: Innanför gränserna då?</p> <p>4) Punktlistan i 4.4.5: Energieffektivisering är väl av nöden för alla (kommunen, privatpersoner med flera) Inte bara näringslivet.</p> <p>5) Rubriken Landsbygdsutveckling i avsnitt 5.2 är väldigt ensidigt. Det borde finnas fler sätt att utveckla landsbygden än LIS. (Har kommunen gett upp tankarna på att utveckla näringslivet på landsbygden?) I Samrådsredogörelsen sägs att detta avsnitt har modifierats. Det är inte sant. Texten i RFÖP är bokstav för bokstav samma som i FÖP.</p> <p>6) Det borde stå Rättviks centralort under rubriken Primära serviceorter i avsnitt 5.3.</p> <p>7) Kartan på slutet av avsnittet: Vad menas med Kulturlandskapssamband?</p>
<p><i>Svar:</i></p>	<p><i>1) "Stadsrum" används ofta som samlingsnamn för tätbebyggda miljöer med sammanlänkade offentliga platser och viss täthet av både bebyggelse, service och människor. Begreppet är relativt och möjligt att använda även i Rättvik och andra bebyggda miljöer som inte formellt kallas för "stad".</i></p> <p><i>2 och 6) Texten omformuleras</i></p> <p><i>3) Formuleringen är ett direkt citat från det så kallade generationsmålet som gäller för svensk miljöpolitik. I målen ingår dock att detta arbete inte ska genomföras på sådant sätt att det förvärrar problemen utanför landets gränser.</i></p> <p><i>4) Punktlistan återger länsstyrelsens regionala åtgärdsprogram. Synpunkter på det bör framföras till länsstyrelsen.</i></p> <p><i>5) De strategiska frågorna har bearbetats inom kommunorganisationen utifrån den vision som antagits av kommunfullmäktige. De strategiska frågorna lämnas i planhandlingen med sin nuvarande formulering.</i></p> <p><i>7) Begreppet beskrivs under avsnitt 5.3.</i></p>
<p><i>Till synpunkten medföljer ett foto som visar en trädistning från 1850 (se punkt 37). Bilden finns att se i originalyttrandet, i diariet hos samhälls-utvecklingsförvaltningen.</i></p>	<p><u>Avsnittsvisa kommentarer Del 2</u></p> <p>1) På försättsbladet har ni ändat ordet Planförslag till Planeringsinriktningar. Det räcker dock att vända blad så ser man att ni fortsätter med Planförslag.</p> <p>2) Avsnitt 7.1: Gulleråsen ligger i Boda. Det ska stå "Gulleråsen och Boda Kyrkby" eller endast Boda.</p> <p>3) Avsnitt 7.1: vad är bes???</p>

	<p>4) Avsnitt 7.5: Vad menas med Betydande sätt? Lämna stora öppningar för misstolkningar.</p> <p>5) Sista stycket i 8.1.1: Finns det orörd natur i Siljansområdet ???</p> <p>6) Avsnitt 8.1.3: här bör man ta upp även Oresjön och Skattungen. (Den senaste stora översvämningen var väl när delar av Furudal sattes under vatten då dammen i Noppikoski brast.)</p> <p>7) Avsnitt 8.1.5: I Ore finns, fortfarande, stora naturskogar. Lst har i sin gröna infrastruktur uppgraderar det område till Värde-trakt skog.</p> <p>8) Sista meningen i andra stycket av 10.1 är inte begriplig svenska.</p> <p>9) I första stycket i 10.1.1 finns oavslutade meningar.</p> <p>10) Bild 7: Finns det fäbodrar byggda i annat än trä/timmer?</p> <p>11) Tredje punkten i rutan på sidan 43. De ska vara Boda Kyrkby</p> <p>12) Bild 8 visar Furudals bruk (som inte ligger i Furudal)</p> <p>13) Karta 2: Teletornet i Ingels (Jutjärnsvägen) saknas. Det militära tornet på Råberget finns inte med, av sekretessskäl gissar jag. Varför har man då med det militära tornet på Björnberget?</p> <p>14) Sidan 48: här talas om Rättvik på flera ställen. Det är oklart om hela kommunen eller endast centralorten avses.</p> <p>15) Sidan 49 sista raden före rutan. Det ska stå Boda Kyrkby.</p> <p>16) Överst på sidan 51: Finns det fortfarande varubussar? (Förutom BH-bussen)?</p> <p>17) Andra stycket på sidan 52. Hamnanläggningen finns i centralorten</p> <p>18) Översta texten i marginalen på sidan 52: Bör stå: bland kommunens</p> <p>19) I andra stycket på sidan 52 talas om alla fritidsanläggningar som finns i centralorten. I Furudal finns inom mycket små avstånd en ishall, badstrand, tennisbana, ridanläggning, elljusspår, slalombacke mm vilket man kan kosta på sig att nämna.</p> <p>20) Längre ner på samma sida talas om Institutioner. Här bör Ore-parken tas med. (Jag tror att man har lika många arrangemang per år där som man har i Rättviksparken).</p> <p>21) Karta 3: Väg 301 går hela vägen till Söderhamn. Sträckan mellan Furudal och Voxna har två vägnummer.</p> <p>22) I kapitel 12.1 finns ett avsnitt som börjar "Genom Rättvik ...". Det som står där verkar vettigt men stämmer det med verkligheten? De vägar som bussarna kör på genom Ovanmyra, Boda kyrkby och Nedre Gärdsjö underhålls av andra entreprenörer än de som sköter byvägarna (på uppdrag av någon annan än byföreningarna). Bysamfälligheten i Gulleråsen har haft en omfattande korrespondens och telefonkontakt med "Myndigheterna" om väg 301. Länsstyrelsen hänvisar alltid till Trafikverket. Trafikverket svarar som om vägen är deras. Hembygdsföreningen har synpunkter på träd som står utanför Sockenstugan i Boda kyrkby. Träden ägs av Trafikverket. Möjligen har författaren till avsnittet blandat ihop begreppen ansvar och finansiering.</p> <p>23) Överst på sidan 56 talas om en ny sträckning av 301an förbi Centralorten. En ny sträckning öster om Gulleråsen och väster om Dalbyn har inte bara</p>
--	--

	<p>diskuterats den har varit stakad. Träkäpparna har ruttnat för länge sedan men det finns metallrör kvar ute i markerna.</p> <p>24) I avsnittet om lokala vägar på sidan 55 kanske man kan kosta på sig några rader om det omfattande skogsbilsvägnätet.</p> <p>25) Rubriken i rutan högst upp på sidan 57 talar om vägar och järnvägar. Texten behandlar dock endast vägar.</p> <p>26) Samma ruta: ÅVS för väg 301 måste omfatta hela sträckan mellan Arvet och Rättviks centralort.</p> <p>27) Första stycket i 12.2: 301an går åxå genom flera Orebyar</p> <p>28) Det som står om järnvägar i rutan längst ner på sidan 57 är vettigt och rimligt. Det sår dock delvis i kontrast till det som står på sidan 36 där det talas om dubbelspår för Dalabanan. Ovanför Borlänge är det definitivt inte nödvändigt.</p> <p>29) Rutan på sidan 59: Man bör väl även se till att cykelvägarna underhålls.</p> <p>30) Kapitel 12.3; Se ovan under Allmänt.</p> <p>31) Kapitel 12.6.: Flyget från Mora är väl nedlagt?</p> <p>32) Första meningen i 13.1: Bör stå ”det kulturlandskap och de skogar...”</p> <p>33) Tredje stycket på sidan 62: Handlar rimligen om Norrboda gammelstad inte hela byn. Gammelstan är ingen by.</p> <p>34) I texten och rutan i 13.2.2 borde man få in något om den omfattande kalkhantering som funnits i kommunen sedan åtminstone medeltiden.</p> <p>35) I texten i slutet av 13.2.3 samt i rutan i karta 5b bör framgå att det finns massvis med ÖKL (Övrig kulturhistorisk lämning) som inte finns med i FMIS. De finns ibland i Skogens pärlor eventuellt i Länsstyrelsens RUM mtrl. Dessutom ökar antalet hela tiden pga. inventeringar samt eftersläp i införandet i kartorna. Av mina 70 rapporter till FMIS 2017 är det idag bara en som hunnit komma med.</p> <p>36) Första stycket i 13.2.6: Här bör man nämna något om kommunens alla medeltida timmerhus. Vilka tyvärr saknar alla form av skydd.</p> <p>37) Fjärde punkten i rutan på sidan 66. Här får man inte glömma kulturmiljöerna (fäbodas, fäbodsskogar, nybyggen, stigar/leder, skvaltor, blästor, flottningsdammar mm) ute i skogarna!!! Som exempel: det finns mer än 700 trädistningar i Ore. Flertalet av dessa saknas i officiella register trots att många är äldre än 1850.</p> <p>38) Sista meningen på sidan 68: Detta är ju positivt men kommunen verkar stödja de omarronderingar som nu pågår. Då kommer tyvärr denna karaktär att försvinna.</p> <p>39) Första meningen i andra stycket på sidan 69 är svår att förstå. Antagligen saknas ett verb.</p> <p>40) Avsnittet om Naturminnen i kapitel 14.1.6: Det bör stå Ett annat naturminne...</p> <p>41) Avsnittet om Generella biotopskydd i samma kapitel: Första meningen behövs inte då skyddet väl gäller överallt</p>
--	--

	<p>42) Kapitel 14.1.8: Vilka livsmedel är det som tillhandahålls gratis ??? Om ni menar bärrplockning bör det få en egen punkt i punktlistan längre ner i kapitlet.</p> <p>43) Kapitel 14.2.2: Jag saknar skogar/naturskogar i listan över naturtyper.</p> <p>44) Kapitel 14.2.5: Det finns inte så mycket att skryta över i Halgonberget vilket också påtalas på sidan 68. De bör upprepas här.</p> <p>45) Kapitel 14.2.6: Här bör ni nämna något om det omfattande nätet av snöskoterleder.</p> <p>46) Samma kapitel: Många leder är idag uruselt skyltade/uppmärkta. Någon bör ta ett samordnat ansvar för att se till att det blir bättre!</p> <p>47) Sidan 80: Det finns elljusspår även i Boda kyrkby!</p> <p>48) Sidan 82 andra stycket nerifrån: Det står "vara" borde stå "bara".</p> <p>49) Samma sida: sista meningen på sidan är inte korrekt svenska.</p> <p>50) Rutan på sidan 84: De borde finnas en text för skogsbruket motsvarande den första texten som bara handlar om jordbruket.</p> <p>51) Det dokument som anges i marginalen går inte att få tag på.</p> <p>52) Kapitel 16.3.1: v.g. ändra Osmundsberg till Kärvsåsen</p> <p>53) Andra stycket på sidan 89: I Ore görs arbetet av andra än Dala Energi</p> <p>54) Rutan på sidan 89: Något om energieffektivisering borde finnas här</p> <p>55) Kapitel 16.4.1: Det står att allt dricksvatten kommer från grundvatten. Det är inte sant. Kolla gärna med det som står i kapitel 9.6 i LIS-planen.</p> <p>56) Samma kapitel. Det står Rättvik på några ställen där man antagligen menar centralorten.</p> <p>57) Detta gäller även kapitel 16.4.3 och 16.5.1.</p> <p>58) Kapitel 17.2.: Räknas CO2 som luftförorening? Om inte så behövs ett eget kapitel om detta. Om CO2 räknas som luftförorening är det inte korrekt att den minskat pga filter etc.</p> <p>59) Kapitel 17.3 och karta 8: Det har funnits ett impregneringsverk i Furudal. Arseniken levererades i säckar och kreosoten i tankvagnar. Det hände åtminstone en gång att innehållet i en tankvagn rann ut pga slangbrott.</p> <p>60) Kapitel 17.4 och 17.5: Här talas om översvämningar. Årets sommar motiverar ett eget kapitel om uttorkning (vattenbrist, foderbrist, bränder mm).</p> <p>61) Tredje stycket i kapitel 17.8: Vilken ridskola? Det finns flera i kommunen.</p> <p>62) Kapitel 17.10. Här talas ibland om elektromagnetiska fält ibland om magnetfält som om det vore synonymt. Så är inte fallet.</p>
Svar:	<p>1) Planeringsinriktningar avser innehållet i översiktsplanens del 2. Planförslag avser hela det (tre delar stora) förslaget till översiktsplan som utgör handlingen. Texten bearbetas för att säkerställa tydlighet kring dessa begrepp.</p> <p>2-3) Texten har ändrats.</p>

- 4) "Betydande sätt" är lagens formulering. Hur det tolkas och tillämpas bestäms av domstolspraxis. Ev finns mer att läsa i den proposition som ligger till grund för lagförslaget.
- 5) Texten har ändrats.
- 6) Texten är formulerad så att den avser alla vatten som delas över administrativa gränser. Ingen nämnd och ingen glömd.
- 7) Stora opåverkade områden avser särskilt utpekade områden av viss sort, värdestrakter är en annan.
- 8-9) Texten har ändrats.
- 10) Noteras.
- 11-12) Texten har ändrats.
- 13) Kartan redovisar de master och placeringar som redovisas i kartmaterial som levereras från lantmäteriet.
- 14-18) Ändras.
- 19) Det finns många anläggningar i kommunen, här ges några exempel på den mängd idrotter som finns representerade i kommunen.
- 20) Oreparken läggs till.
- 21) Vägnumret läggs till på kartan.
- 22) Översiktsplanen återger de ansvarsförhållanden som finns fastslagna. För svar om särskilda vägsträckor och entreprenörer för skötsel etc hänvisas till respektive väghållare.
- 23 & 26) Förslaget i ÖP är att en ÅVS görs för hela stråket utmed väg 301. Texten ändras så att det framgår att ÅVS inte avgränsas geografiskt i detta skede.
- 24) Skogsbilvägnätet bedöms inte vara relevant ur ÖP-perspektiv och lämnas utanför handlingarna.
- 25) Ändras
- 27) Furudal läggs till i uppräkningsen över orter som vägen passerar.
- 28) Dalabanan kan utvecklas på andra sätt än med dubbelspår för att utvecklas till förmån för länets norra del.
- 29) Drift och underhåll av befintligt vägnät är en del av kommunens verksamhet som lyfts i ÖP.
- 30) Översiktsplanen begränsar innehållet av den typ av information som snabbt kan bli inaktuellt. Bussturer och bussnummer är sådan info som lättare söks på annan plats.
- 31) Mora/Siljan flygplats används ännu för flygtrafik
- 32) Avsnittet rör kulturmiljöer. Skogar avhandlas i andra avsnitt.
- 33) Ändras enligt förslag.
- 34) Kalkbruken ingår som del i de bruksmiljöer som nämns i avsnittet.
- 35) En text med information om skogens pärlor läggs till i avsnittet.
- 36) I stycket nämns "enskilda byggnader av kulturhistoriskt värde" därinom ryms även de medeltida timmerhusen.

	<p>37) Noteras</p> <p>38) Noteras</p> <p>39 och 40) ändras</p> <p>41) Det generella biotopskyddet gäller för mindre mark och vattenområden, ej överallt trots att namnet kan uppfattas så. Texten lämnas kvar i handlingen.</p> <p>42) Översiktsplanen har fokus på mark- och vattenanvändning. Synpunkten ger inte upphov till ändring i handlingen.</p> <p>43) Stora delar av avsnitt 14.2 fokuserar på skogens värden för friluftsliv. Avsnitt 14.2.2 lyfter fram vissa miljöer som kan vara särskilt intressanta. Synpunkten ger inte upphov till ändring i handlingen.</p> <p>44) Trots att avverkning skett på Halgonberget finns värden kvar inom området och det ska fortfarande anges som värdeområde.</p> <p>45) Kommunens skoterleder nämns i avsnittet.</p> <p>46) Skyltning av lederna hanteras inte i översiktsplanen. Informationen vidarebefordras till fritidsförvaltningen.</p> <p>47, 48 och 49) Ändras</p> <p>50) Översiktsplanens fokus när det gäller skogsbruk handlar om att utveckla ett mer långsiktigt hållbart skogsbruk, planeringsinriktningarna fokuserar på detta. I kapitlet formuleras planeringsinriktningar med syfte att säkra skydd för skogen.</p> <p>51) Kommunens hemsida för styrdokument etc är under uppbyggnad. När den färdigställts kommer kommunala dokument så som det efterfrågade att presenteras där. Tills hemsidan färdigställts kan dokument nås via samhällsutvecklingsförvaltningen.</p> <p>52) Kalkbrukens namn har ändrats.</p> <p>53) Texten ses över.</p> <p>54) Planeringsinriktningen som tidigare handlade om att kommunen ska uppmuntra användandet av förnyelsebara råvaror mm har omformulerats så att även energieffektivitet ska uppmuntras i samhällsplaneringen.</p> <p>55) Texten har ändrats.</p> <p>56-57) Texten går igenom och ändras vid behov.</p> <p>58) CO2 ingår inte bland de luftföroreningar som omfattas av miljö kvalitetsnormer för luft.</p> <p>59) Informationen om förorenad mark i kommunen bygger på idag insamlat och analyserat material.</p> <p>60) Text om värme och torka utvecklas i planen, dock inte i separat kapitel.</p> <p>61) Ändra.</p> <p>62) De formuleringar som används är hämtade från Elsäkerhetsverket. Texten kvarstår.</p>
	<p><u>Avsnittsvisa kommentarer Del 3</u></p> <p>1) Innehållsförteckningen stämmer inte med innehållet.</p>

	<p>2) Sista delen av texten i inledningen av kapitel 19 är märklig. En riktigt stor Brasklapp!</p> <p>3) Första punkten i kapitel 19.2: Jättebra! Men i kapitel 13.2.6 reduceras planen till att gälla vissa områden, inte hela kommunen, dvs som vanligt struntar man i de kulturmiljöer som finns i skogen.</p> <p>4) Näst sista punkten i 19.2: Bör gälla hela 301an inte bara sträckan mellan Baggetorp och Samhället.</p> <p>5) Första punkten i 19.4: Hur kommer dessa revideringar att remissas? På samma föredömliga sätt som FÖP ?</p> <p>6) Sista raden på sidan 109: här avses väl Centralorten</p> <p>7) Första meningen på sidan 112: Stadsbild?</p> <p>8) Kapitel 20.5.2: Här bör Kulturmiljön arbetas in.</p> <p>9) Översta texten i högra palten på sidan 115: Avser väl VA inte bara vatten `</p> <p>10) Tredje texten i högra spalten på sidan 116: Det bör stå exploatering inte bebyggelse</p> <p>11) Översta texten i högra spalten på sidan 124: Kommande FÖP ? Efter 2030 ?</p> <p>12) Högra spalten sidan 125: Här är ni i staden inte i Rättvik på flera ställen.</p> <p>13) Kapitel 21.6.1 rubriken Planens konsekvenser för miljömålet: Borde handla om all exploatering inte bara bebyggelse</p> <p>14) Underkapiteln i kapitel 21.6 har helt fel (upprepande) numrering.</p> <p>15) På sidan 131 finns en text som börjar För att inte riskera att LIS områden... Här bör det stå djur, natur och kultur(minnes)värden.</p> <p>16) Sista stycket på sidan 133: Här bör det stå natur och kulturminnesvärden.</p> <p>17) Samma gäller sista stycket på sidan 134.</p>
Svar:	<p>1) <i>Innehållsförteckningen ändras.</i></p> <p>2) <i>...men också realistisk. Översiktsplanen är inte juridiskt bindande och för att genomföra det som planen formulerar krävs politiska beslut.</i></p> <p>3) <i>Avsnitt 13.2.6 handlar om just den byggda kulturmiljön men säger inget om innehållet i en framtida underlag och utredningar.</i></p> <p>4) <i>Översiktsplanen avgränsar inte vilket område utmed vägen som bör omfattas av ÅVS.</i></p> <p>5) <i>Processen för revidering av översiktsplanen beror på revideringarnas omfattning. Någon form av utställning/granskning genomförs dock alltid.</i></p> <p>6) <i>Ordet "tätorten" används genomgående i översiktsplanen för att skilja Rättviks kommun från Rättviks "tätort".</i></p> <p>7) <i>Stadsbild är ett vedertaget begrepp som används inom samhällsplaneringen för att beteckna den bebyggda miljöns motsvarighet till landskap. Begreppet är relevant att använda även i i bebyggda miljöer som inte formellt kallas för "stad".</i></p> <p>8) <i>Texten ändras så att även kulturmiljön omfattas.</i></p> <p>9) <i>Texten ändras så att det står VA.</i></p>

	<p>10) Ordet bebyggelse används här för att beskriva olika typer av byggnadsverk och anläggningar som kan uppföras.</p> <p>11) FÖP används här som förkortning av fördjupad översiktsplan – alltså de fördjupningsdokument som avses tas fram för kommunens fyra serviceorter (listas under rubrik 19.2)</p> <p>12) Se svar 7 ovan</p> <p>13) Ordet bebyggelse används här för att beskriva olika typer av byggnadsverk och anläggningar som kan uppföras.</p> <p>14) Kapitelnumreringen ändras</p> <p>15) LIS är en del av strandskyddslagstiftningen där hänsyn till djur och natur särskilt uttrycks i lagtext, därav särskilt fokus på dessa.</p> <p>16) Texten ändras så att även kulturmiljön omfattas.</p> <p>17) Se svar 15 ovan.</p>
	<p><u>Avsnittsvisa kommentarer LIS delen</u></p> <p>1) Jag förstår fortfarande inte urvalet av sjöar. Ni presenterar ett antal urvalskriterier. Ingen sjö torde väl uppfylla dessa bättre än Ensen. Och Mullassen för den delen.</p> <p>2) Andra stycket i kapitel 1: Bevarande av vad?</p> <p>3) Tredje stycket i samma avsnitt: Reglage trodde jag var en spak inte en regelsamling.</p> <p>4) Kartan 8: På andra håll kallas buffertarna för utvecklingsområden. Poängen med buffertarna är inte presenterad i texten.</p> <p>5) Samma karta: Den är väldigt svårläst. Jag har förstorat upp den så gott det går och vågar påstå att den inte är särskilt komplett när det gäller utmärkningen av befintliga byggnader dvs det finns fler byggnader ute i skogarna.</p> <p>6) Teckenförklaringarna till kartorna är bristfällig för många av kartorna (ofta saknas förklaring till tecknet för fornminne)</p> <p>7) Kapitel 9: Det är väsentligt mer än 6 kilometer till en serviceort</p> <p>8) Samma kapitel: Vad är Värdestrakt tall?</p> <p>9) Kartan Oresjön 2: Det stora fornminnet RAÄ Ore:275 saknas på kartorna.</p> <p>10) Kapitel 9.5 och 9.6; Såväl Oresjön som Bactjärnen ligger närmare kommunens geografiska centrum än Bysjön och Sinksjön varför jag inte förstår varför ni pratar om detta centrum i dessa kapitel.</p> <p>11) Samma kapitel igen: De ska vara Boda Kyrkbys serviceområde</p> <p>12) Kapitel 9.6. De som skrivit bilagorna avråder från att göra den SÖ delen av sjön till LIS-område.</p> <p>13) I kapitel 11 finns en textrubrik ”Hur behandlas intilliggande naturvärden!.. Texten bör expanderas till att hantera natur och kulturvärden</p> <p>14) Rent allmänt tycker jag att LIS dokumentet endast talar om Fornminnen. Det finns även gott om Övriga Kulturhistoriska Lämningar (ÖKL) som man bör beakta före all exploatering.</p> <p>15) Hur går kapitel 9.20 i LIS-planen ihop med kapitel 17.6 i del 2 ?</p>

Svar:	<p>1) <i>Alla sjöar i kommunen är inte inventerade. I fallet med exempelvis Ensen kan det bero på att man utifrån Landskapsbildsskyddet och Riksintresset för naturvård som båda omfattar den sjön inte bedömde den som lämplig. För Mullassen finns inte sådana restriktioner. Viktigt att komma ihåg att bygglov kan sökas även på andra platser än i LIS-områden, men då är inte LIS ett dispenskäl för att upphäva strandskyddet.</i></p> <p>2) <i>Texten har ändrats.</i></p> <p>3) <i>Texten har ändrats.</i></p> <p>4) <i>Bufferten i kartan motsvarar det som bedömts som rimligt cykelavstånd, 6 km.</i></p> <p>5) <i>Syftet med kartan är att översiktligt visa kommunens struktur, den kan därför inte vara allt för tydlig. Den ska visa buffertarna och var service av olika slag finns samt kollektivtrafikstråk. Det är inte rimligt att ta med alla byggnader i en karta med den skalan.</i></p> <p>6) <i>Teckenförklaringarna är åtgärdade.</i></p> <p>7) <i>Synpunkten noteras.</i></p> <p>8) <i>Värde-trakt är ett landskapsavsnitt med särskilt höga ekologiska bevarandevärden, i detta fall för tall.</i></p> <p>9) <i>Enligt RAÄ finns inga fornlämningar i området. Ett slipstensbrott har efter information från Dalarnas museum lagts till i kartan.</i></p> <p>10) <i>Alla de uppräknade sjöarna har inventerats för LIS-områden, där den geografiska placeringen är ett av kriterierna. Backtjärnen föreslås utgå som LIS-område utifrån kulturmiljöskäl.</i></p> <p>11) <i>Texten ändras.</i></p> <p>12) <i>LIS-området har reviderats.</i></p> <p>13) <i>Texten ändras, efter att värdefulla synpunkter och en inventering gjord av Dalarnas Museum har inarbetats i förslaget. Det gör att en bättre balans uppnåtts där mer likvärdig hänsyn tas till såväl naturmiljöer som kulturmiljöer.</i></p> <p>14) <i>Som beskrivs under 13 har större hänsyn tagits till de kulturhistoriska värdena, i den omarbetning som gjorts av LIS-planen.</i></p> <p>15) <i>Den slutliga prövningen av dispens enligt LIS görs i enskilda ärenden (tex i bygglov eller detaljplan) då även hänsyn tas till risker från transporter av farligt gods.</i></p>
	<p>Saknas i RFÖP</p> <p>1) Jag saknar fortfarande en referenslista eller lista på källor/källdokument i huvuddokumentet. LIS-planen har en sådan.</p> <p>2) Bland de kommentarer jag skickade in den 24e april och som verkar ha försvunnit är följande värt att upprepa; Förutom luft- och vattenföreningar finns det ju även optiska eller visuella föreningar. Det finns platser där det, på ren svenska, ser för jävligt ut. FÖP talar en del om landskapsbild så dessa föreningar borde hanteras i något av de kapitlen. Exempel är (jättelika) markberedda hyggen, täkter av olika slag, skrotupplag, uppställningsplatser för gamla entreprenadmaskiner, tippor, vindkraftsparker, övergivna eller vanskötta fastigheter, misskötta återvinningscentraler, informella soptippar längs vägarna och sjöbottnar som blottlagts vid för stor avtappning.</p>

	<p>Skrotupplagen, de gamla maskinerna och misskötta fastigheterna finns ofta mitt inne i byarna.</p> <p>3) Bland det jag inte hittar i RFÖP men som Samrådsredogörelsen nämner som införda finns. Kravet att Artportalen ska konsulteras inför all exploatering samt en text om Fågelskådning i samband med Friluftsliv.</p>
<i>Svar:</i>	<p><i>1) Översiktsplanens viktigaste syfte är att redovisa politiska ställningstaganden i mark- och vattenanvändningsfrågor. Som ramverk presenteras även nationella, regionala och lokala styrdokument som ger kommunen stöd och riktning för dessa ställningstaganden. Dessa namnges i dokumentet.</i></p> <p><i>I övrigt gäller att kommunens fysiska planering ska ske utifrån senast gällande underlag, därför hänvisas i första hand till databaser så som länsstyrelsens WebGis samt riksantikvarieämbetet som yttrandet nämner.</i></p> <p><i>2) I arbetet med att värna landskapsbilden ingår att hantera de "förfulande" element som kan finnas i landskapet.</i></p> <p><i>3) Information om Artportalen lägg in i dokumentet som tips på fördjupande läsning. Vid detaljplanering eller bygglovhantering tas hänsyn till rådande förhållanden och i de fall där det anses nödvändigt kan information från Artportalen samlas. Det är dock inte rimligt att kräva detta.</i></p> <p><i>Fågelskådning läggs till som typ av friluftaktivitet i avsnittet om friluftsliv.</i></p>
G. Hagelin (komplettering)	<p>Sedan den 10e augusti finns de flera hundra meter långa fornlämningarna vid Sinksjön registrerade i FMIS.</p> <p>De har nummer Boda 346 - 349.</p> <p>Om ni hinner borde de tas med i kapitlet 9.6 i LIS planen, Både i texten och i kartorna.</p>
<i>Svar:</i>	<p><i>LIS-planen har kompletterats med dessa fornlämningar.</i></p> <p><i>En stor del av de två sydligaste LIS-områdena har tagits bort.</i></p>
P. Mårthans	<p>SYNPUNKTER PÅ SAMRÅDSREDOGÖRELSEN FÖR LIS-OMRÅDE ÖVERSIKTSPLAN. "Tina" sid 57 – men området ligger i Gärdebyn..</p> <p>Vi är synnerligen förvånande att våra synpunkter i samrådet lämnades utan åtgärd. Inte minst eftersom vi i den påpekade bl.a. fakta fel. Så i princip ligger de tidigare synpunkterna fast men här modifierad i det väsentligaste.</p> <p>Som påpekats. Den rätta benämningen torde vara Gärdebyn och det föreslagna om-rådet ligger nedanför Gärdebygården! Vår fastighet som berörs Gärdebyn 49:17 lig-ger vid stranden inom markerat område. Bebyggd 1947.</p> <p>NYTT. Hela vägen som innefattas i området är en privat vägsamfällighet och där de bebyggda fastigheterna är fritidshus. (Personer inte skrivna där.) Det rimmar dåligt med kommunens översiktsplan och expansion.</p> <p>Det torde också passa dåligt med LIS syftena, som syftar till inflyttning på landsbygden. Ev. ytterligare fritidshus torde inte ytterligare öka antalet skattebetalare till kommunen i nämnvärd grad. (Troligen inga)</p> <p>En approximativ bedömning av byggbar areal pekar på att max 2 fritidshus skulle kunna tillkomma inom föreslagna område. Varför ska kommunen då vikta emot våra önskningsar.</p>

	<p>Förslag: I översiktsplanen bör endast medges en eventuell exploatering som innefattas av ordinära bygglovsregler.</p> <p>Till vårt stöd för ovanstående: I Länsstyrelsens riktlinjer för LIS ligger att kommuner skall vara särskilt restriktiv för att bygga runt de stora sjöarna – där Siljan inräknas.</p> <p>Dessutom: Detta är förvånande att ni inte ändrar kartmaterialet, när Länsstyrelsen påpekar detsamma i sitt samrådsvar 26:37. Det måste vara en dålig strategi för att förverkliga ÖP, att ej ta med synpunkter från samrådet.</p> <p>TEKNISKA PROPÅER - saker att ta hänsyn till i ÖP</p> <p>Det finns brister i förslaget i det aktuella området!</p> <p>Ni motsäger er alltså att lägga till registrerade fornlämningar i det aktuella området och i förslaget till översiktsplanen? Märkligt! Det finns 2 st registrerade fornlämningar s.k. blästbrukslämning (järnframställning) i området benämnda Rättvik 189:1 och 190:1 hos Riksantikvarieämbetet. Dom bör rättas och tilläggas i kartmaterialet - för rätt bedömning.</p> <p>Vi påpekade tidigare att, av det redan relativt lilla föreslagna LIS-området, innehåller ett vattendrag (bäck) som rinner ut på fastigheten Gärdebyn 20:2.</p> <p>Denna bäck är en sammanföring av minst två bäckar, som kommer från stora delar av Gärdebyberget och avvattnar stora delar byn och berget. Den är mycket strid i vårtider och vid slagregn och den minimerar det redan tilltänkta området areal lämpligt för byggande och att det i själva verket inte alls tillför Rättvik några LIS ambitioner. (syften)</p> <p>Detta är våra fortsatta synpunkter och förväntar oss justeringar av materialet. Vår önskan och synpunkt är att det lilla området vi talar om här, inte fortsatt skall ingå som ett förslaget LIS område.</p>
<p><i>Svar:</i></p>	<p><i>Namnet Gärdebyn har lagts till beskrivningen av LIS-området.</i></p> <p><i>Områden som pekats ut för LIS innebär inte med automatik att de är lämpliga att bebygga. Prövning av lämplighet kommer att ske i samband med detaljplan eller bygglov av varje enskilt ärende utifrån PBL, strandskyddslagstiftning m fl.</i></p> <p><i>Kartorna har reviderats.</i></p>
<p>J Björk, L Björk, S Björk- Ramberg, M Björk, J Björk</p>	<p>LIS områden längs Siljan Rättviks kommun, allmänna synpunkter.</p> <p>Enligt Boverket kan kommuner inte peka ut LIS områden efter kusterna och med begräsningar vid de stora sjöarna. Detta för att tillgodose att allmänheten fortsättningsvis skall kunna ha tillgång till dessa stränder.</p> <p>Vid stora sjöarna, inklusive Siljan, skall kommunerna vara restriktiva med att utse LIS områden. Restriktionerna innebär att regler om landsbygdsutveckling får utnyttjas med begränsning. Begräsningarna gäller om det finns stor efterfrågan på mark för bebyggelse inom strandområdet. Att stor efterfrågan finns på bebyggelse inom strandområdet vid Siljan borde inte det råda något tvivel om.</p> <p>Kommunen har trots detta i planen utpekat ett stort antal LIS områden vid Siljan. Samtidigt har enligt uppgift grannkommunerna Leksand helt avstått att peka ut LIS områden vid Siljan, i enighet med boverkets bestämmelser.</p> <p>Varför avviket Rättviks kommun i detta avseende och hur motiveras detta?</p>

	<p>Anledningen kan ju inte vara att efterfrågan på mark för bebyggelse inom strandområdet är lågt.</p> <p>Vi anser att Rättviks kommun borde ytterligare begränsa LIS områden utmed Siljan.</p> <p>Utpekad LIS område Siljan Lerdal och planerad byggnation.</p> <p>Enligt lagen skall inom LIS områden byggnation ske utan att strandskyddets syften åsidosätts, varav ett är att fri passage för allmänheten. För att säkerställa fri passage för allmänheten och bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet ska ett område mellan strandlinjen och byggnaderna eller anläggningarna lämnas. För rekreation och friluftsliv är det viktigt att den fria passagen inte bara består av ett smalt kommunikationsstråk utmed strandlinjen utan i sig är områden som i storlek gör dem lämpliga för ändamålet. Utformningen av den fria passagen är av stor vikt. Vid mer sammanhållen bebyggelse kan den fria passagen utformas som ett parkstråk.</p> <p>”Siljan Lerdals området” pekas ut som ett LIS område. Som framgår av publikationer i lokaltidningar finns långt framskridna planer på en omfattande exploatering vad gäller bebyggelse av fridshus, där planeras att byggas efter stranden i radhusform från reningsverket i söder till båthamnen i norr. Området utgör ett relativt smalt stråk (c:a 50 m) avgränsat av Siljans strand och järnvägen. Säkerhetsavståndet till järnvägen förbyggnation, där farligt gods transporteras, är enligt uppgift 30 m. Detta gör att bebyggelsen hamnar väldigt nära stranden och eftersom formen är radhus, skärmas stranden effektivt av på långa sträckan. Allmänhetens tillgång till stranden sägs garanteras genom att ett ”gångstråk” anläggs längs med stranden. Detta gångstråk kommer att hamna precis framför farstubron på den planerade bebyggelsen.</p> <p>Hur går detta ihop med strandlagens krav vid undantag att den fria passagen inte bara består av ett smalt kommunikationsstråk?</p> <p>Vi anser att den planerade bebyggelsen allvarligt inkräktar på allmänhetens möjlighet till tillgång till strandområdet.</p> <p>Dessutom har den nya strandskyddslagen, som trädde ikraft 2009, skärpt villkoren vid strandskyddsdispens. När en fastighetsägare söker bygglov och strandskyddsdispens för en tillbyggnad eller nybyggnad på tomten, så ska en tomtplatsavgränsning göras. En remsa vid stranden på cirka 25 meter ska alltid lämnas fri för det rörliga friluftslivet. I samband med bygglov kan kommunerna dessutom lägga in villkor om att tomtplatsen ska avgränsas (med mur, staket eller liknande) så att allmänheten känner sig bekväm med att passera utefter stranden eller närmare huset än vad allemansrättens hemfridszon brukar innebära.</p> <p>Om byggnation genomförs som planerat av fritidsradhusen kommer definitivt allmänhetens tillgång till detta strandområde att starkt begränsas.</p> <p>Hur tänker kommunen att det skall gå att kombinera kravet i strandskyddslagen på en fri 25 meters remsa närmast stranden med att byggnation inte får ske inom 30 m från järnvägen, när bredden på området är c:a 50 meter?</p> <p>Hur har kommunen resonerat här? Markremsan är helt enkelt inte tillräckligt bred för att uppfylla kraven i regelverken.</p> <p>Vi att den planerade bebyggelsen inte kan tillstyrkas i det utpekade området.</p>
--	--

	<p>Att området skulle ha ett ringa naturvärde kan ifrågasättas. Obebyggd strand i närheten av samhället är inget som finns i överflöd. En vandringsled är anlagd efter Siljan söderut mot Tina, vilkens värde skulle begränsas av bebyggelsen. Enligt kommunens beskrivning av området finns ingen stig ned till stranden, vilket stämmer. Dock är det väldigt lätt att ta sig genom terrängen de c:a 20 m från befintlig stig ned till stranden. Vidare är en promenad längs stranden från Gustav Vasa slipen söderut till båthusen nedanför reningsverket en bra naturupplevelse. Efter det att Lerdals sågverk lades ned i början på 70 talet växte området snabbt igen och ett rikt fågelliv utvecklades. Bla hördes gäshopp-sångare i området. På senare år har rätt kraftig avverkning skett, vilket dessvärre minskat naturvärdet.</p> <p>Varför inte förvalta området som en park/naturstrandskog vilket avsevärt skulle höja naturvärdet?</p> <p>Vi anser att denna byggnation skulle inkräkta på allmänhetens tillgång till detta strandområde som ligger nära Rättviks samhälle och är lättillgänglig. Ett fåtal skulle få monopol på detta strandområde, vilket knappast skulle befärja landsbygdsutvecklingen i kommunen. Att bevara området obebyggt skulle öka områdets attraktivitet för det rörliga friluftslivet och på sikt vara fördelaktigt för kommunen.</p> <p>LIS område Siljan Tina 2</p> <p>En del av detta område som pekas ut som LIS område utgörs av ett värdefullt lövskogsområde. Detta är området utefter "gamla Tinavägen" just norr om Tina by. Området är helt obebyggt och består till största delen av lövskog som sedan uppskattningsvis 60 år växt upp på gammal åker/hagmark. Gamla Tinavägen utgör en gång/cykelväg som går genom området, vilket gör den lättillgänglig. Området ger ett mycket rofyllt intryck och hyser ett rikt fågelliv med bl.a. härmsångare, svarthätta och mindre hackspett. På senvåren är fågelsången öronbedövande. Att tillåta bebyggelse här skulle förstöra området totalt.</p> <p>Begränsa LIS området till bebyggda delar av Tina by och lämna denna obebyggda område i utkanten orört!</p>
Svar:	<p><i>Kommunen har efter tidigare samråd reducerat LIS-områdena längs Siljan.</i></p> <p><i>Allmänhetens tillträde till ett strandområde kan värnas på olika sätt, bl a som anges ovan, men det går också att skapa smalare stråk som kan öka tillgängligheten längs strandlinjen, exempelvis för personer som inte idag har fysiska förutsättningar att ta sig ned till vattnet.</i></p> <p><i>Synpunkten om Siljan, Tina (2) noteras, men föranleder enligt vår bedömning inte någon ändring av LIS-området.</i></p>
B. Hjörp & L. Snis	<p>Del 4-LIS gällande 9.18 Siljan Tina (2)</p> <p>Som ägare av fastigheten Rättvik Gärdebyn 29:10 vill vi framföra följande frågor och synpunkter:</p> <p>-Varför finns inte Gärdebyn med som ett eget område?</p> <p>Vad vi förstår så omnämns området endast med texten "den nordöstra delen i utredningsområdet kan ses som attraktiv för bebyggelse" under Tina.</p> <p>-Varför har man avgränsat detta område norrut som man gjort?</p> <p>LIS-området går idag enligt kartan i dess norra del fram till och med Hård af Segerstads tomt. Varför har man sen utelämnat ett par tomter norr om denna</p>

	<p>trots att detta lilla återstående område mot reningsverket redan är ianspråktaget av andra bostadsbyggnader, det finns befintlig bilväg till området och VA redan är draget?</p> <p>Vi önskar med detta sagt se att området utökas norrut till ett sammanhängande område och även inkluderar den sista bebyggelsen innan reningsverket.</p>
Svar:	<p><i>Översiktsplanen med tillhörande LIS-plan är ett levande dokument som ska ses över vart fjärde år. Nuvarande process fokuserar därför på de områden som i tidigare skeden inventerats för LIS. Angivet område ingick inte i inventeringen, men det kan bli aktuellt att utreda och komplettera med vid kommande revideringar av Översiktsplanen och LIS-planen.</i></p>
H. Bergfeldt & M. Bergfeldt	<p>Förslag till LIS-område, Oresjön, Furudal (2)</p> <p>Området utmed Oreälven, sjön Skattungen och Oresjön utgör ett geografiskt riksintresse. Inom detta område ska turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen särskilt beaktas i samband med ingrepp i miljön. Vid dessa vattendrag ska kommunerna vara restriktiva när de pekar ut områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen. Vi anser att det är bra att området som tidigare pekats ut söder om kyrkan har tagits bort som LIS-område. Vi anser att även området Oresjön, Furudal (2) ska utgå i förslaget eftersom det inte uppfyller några kriterier för vad som anges som lämpliga LIS-områden. Det är ett område som har kulturell betydelse och är viktig för friluftsliv. Att det är obebyggt med fin vandrings- och cykelled gör det också viktigt för besöksnäringen.</p> <p>I bilagan gällande LIS under punkt 5 pekas ett urvalskriterium ut att det ska vara strandområden som redan är ianspråktagna med fritidshus. Ytterligare ett urvalskriterium är att det ska utgöra kompletteringsbebyggelse i anslutning till befintliga tätorter, byar och bruksmiljöer med närhet till kollektivtrafikstråk. Området är helt obebyggt och ligger långt från serviceort och allmänna kommunikationer. Det är flera km till närmaste by, Dalbyn, med busshållplats. Avståndet till närmaste serviceort överstiger också angivet mått. Utvalda områden ska också gynna besöksnäringen. Det anser vi att den gör nu eftersom det är ett orört och obebyggt område med värdefulla möjligheter till olika upplevelser.</p> <p>Gammelstan i Norrboda utgör ett riksintresse. Den är unik eftersom det är en välbevarad by med byggnader från 1600 – 18000-talet. Kyrkstigen utgår från den unika Gammelstan och har anslutningar av stigar från byarna i Sunnanhed och Sörboda. Leder som folk förr i tiden använde sig av för att komma till kyrkan då sjön inte var farbar. Kyrkstigen används idag av både grupper och enskilda som en del i friluftsliv och kulturupplevelse. På tavlor efter Kyrkstigen och efter markerade stigar i närområdet, runt höjden (Lukohol) söder om kyrkogården och till Slipstensudden finns information om speciella platser.</p> <p>Kyrkstigen genomkorsar här det föreslagna Lis-området. Bebyggelse skulle störa kulturupplevelse och friluftsliv. Vi anser att det absolut inte är lämpligt som LIS-område och det uppfyller inte urvalskriterierna eller utgångspunkterna. Ett kulturområde med Kyrkstigen som idag nyttjas till promenader och cykling.</p> <p>Strandområdena nyttjas mycket för friluftsliv, fiske, bad och båtliv. Betjäna både byns och fritidshusens invånare samt besökare.</p> <p>Förslag till LIS-område Oresjön, Furudal (1), Arvet</p>

	<p>Ingen bebyggelse ska ske på jordbruksmark. Därför bör föreslaget LIS-område för byn Arvet kortas både i norr och söder. Föreslaget område i söder är utlagt från en båtplats med brygga och båthus. Därefter är det en åker som går ända ner till sjön och sedan en badplats. Den sträckan bör tas bort i förslaget. Likaså är det i norra delen, där slutar det inritade området med jordbruksmark och en båtplats samt en vändplan för båt- och badgäster. LIS-området bör inte läggas norr om Särnagårdsvägen. Den del som nu är inritad norr om denna kommer inte att rymma någon bebyggelse med tanke på tillgänglighet för allmänheten till båt och bad samt att det är jordbruksmark.</p> <p>Vägnätet ner till sjön är i Arvet är inte utbyggt. Det är endast Särnagårdsvägen som ingår i vägsamfällighet. Ska byggnation ske så måste nya vägar anläggas i samarbete med byn och berörda markägare. Det bör arbetas för att vägar ska ingå i byns vägsamfällighet så att stränderna blir tillgängliga även för allmänheten.</p> <p>Så långt det är möjligt bör man vid nybyggnation erbjuda anslutning till det kommunala VA-nätet.</p>
Svar:	<p><i>För område Oresjön, Furudal (2) har en stor del av tidigare (under samrådet) föreslagna LIS-områden tagits bort. Det kvarvarande området är relativt begränsat och ska rätt utformat undvika de intressekonflikter som anges i yttrandet. Tänkt område anknyter till befintlig fritidshusbebyggelse mellan Kattkvarnbron och Digerhol.</i></p> <p><i>I område Oresjön, Furudal (1) har ett område med jordbruksmark i mitten av området utgått som LIS-område. Även i söder har LIS-området minskats något.</i></p>
J. Säbb	<p>Siljans vattensystem med angränsande mark är av geografiskt riksintresse för det rörliga friluftslivet.</p> <p>Storön och Lillön lämpar sig ej för LIS.</p> <p>Genom bevarande av Storön, Lillön, stigar och skyddsvärda marker tillgodoses området riksintressen.</p> <p>Promenadstråken får inte flyttas utan särskilda skäl.</p> <p>Hur är då dessa texter tillämpbara på förhållandena på Lillön?</p> <p>Alla vi som bor i närheten av Lillön vet att något rörligt friluftsliv aldrig har existerat där.</p> <p>Det enda stället som du kan använda för promenader på Lillön är en bilväg mitt på halvön.</p> <p>Några promenadstråk nära strandlinjen finns inte, enbart på grund av de många bostadsbyggnaderna och bad- och båtbyggorna.</p> <p>Risken att promenadstråk flyttas är därför obefintlig.</p> <p>Om någon turist vill använda bilvägen för att cykla eller promenera till Lillöns enda tänkbara turistattraktion, halvöns sydspets ut i Siljan, så stoppas hans färd mycket effektivt ca 45 meter före sydspetsen av en byggnation som sträcker sig över halvöns hela bredd från strand till strand.</p> <p>Vilka sakliga argument stödjer påståendet att Lillön ej lämpar sig för LIS?</p> <p>Varför innehåller översiktsplanen inte en karta som är komplett beträffande bostadsbyggnader på Lillön?</p>

Svar:	<i>På samma sätt som angavs efter samrådet upprepar kommunen att översiktsplanen med tillhörande LIS-plan är ett levande dokument som kan revideras. Din synpunkt tas med till framtida revideringar av LIS-områden.</i>
N. Söderström	<p>Lite kommentarer först om övergripande punkter, därefter kommer mer detaljerade kommentarer om olika områden.</p> <p>Buffertarna för serviceorter stämmer ej överens på sid 8 och 9. Bor i Ingels och finns ingen mataffär eller tankställe, dock en skola (som inte är utmärkt på kartan på sid. 8). På sid. 9 finns en buffert kring Ingels, är det med avseende på skolan? Tydliggörande behövs! Att "enbart" en skola finns i byn bör inte vara tillräckligt för att byn ska räknas som serviceort.</p> <p>I kapitel 7 under rubrik samverkan så verkar det saknas delar av en mening där det beskrivs hur Orsa kommun pekar ut 3 LIS-områden - enbart Skattungen finns med, meningen avslutas med ett kommatecken..... Pinsamt!</p> <p>Vidare står det att byggnationen bör tillgodose strandskyddets syfte. En byggnation kan sällan tillgodogöra strandskyddets syfte, om det inte är i form av vindskydd eller dylikt. Strandskyddet finns för att säkra strandområdet för djurens och växternas behov samt människors friluftsbekvämlighet. Citerar från Boverkets hemsida om de två syftena som finns med strandskyddet "att långsiktigt trygga allmänhetens tillgång till strandområden och att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet." Allmänheten får mindre och mindre tillgång till strandområden överlag i kommunen pga strandtomter där det görs gräsmatta hela vägen ner där ofta en brygga finns. Även om det inte finns staket så är det sällan ok att gå in på tomten och framförallt är det obekvämt att gå in på någon annans tomt. Även djurlivet påverkas av fler strandtomter då de är skygga för människor och människornas dofter som finns på tomterna.</p> <p>Överlag i områdena som beskrivs syns en röd tråd i avsättning av LIS-områden. Där det ej är skyddsvärda områden är avsikten generellt att exploatera. Hur mycket förfrågningar har gått ut till byarna om hur friluftslivet nyttjas i de strandnära områdena? Kan ej se någon översiktlig beskrivning om att detta har gjorts. Väldigt tunt underlag med avseende på detta för ett dokument som kommer påverka både friluftsliv och djur-, växtliv markant.</p> <p>I flera fall planeras LIS-områden där det är riksintresse för naturmiljö och/eller kulturmiljö. Dessa områden har "skydd mot påtagliga skador i natur- eller kulturmiljö." Citat från Naturvårdsverkets hemsida. Ta hänsyn till detta - det vinner ni på i längden för att slippa avslag på dispenser som måste sökas inför enskilda ärenden för byggnation.</p> <p>Område 9:5 Bysjön, Gulleråsen</p> <p>Hela Bysjön är riksintresse för naturvård, även områden norr och söder om sjön är riksintresse för naturvård. Av denna anledning kan det ej vara varken motiverat eller tillåtet att exploatera större delen av sjön då påverkan på djurlivet blir starkt negativt!</p> <p>Område 9:6 Sinksjön, Änderåsen</p> <p>LIS-området som är utritat längs nordöstra delen av sjön är till 50% bedömt som riksintresse för naturvård och kan, liksom i område 9:5 ej vara varken motiverat eller tillåtet att exploatera så stor del av riksintresset då påverkan på djurlivet blir starkt negativt!</p>

	<p>Område 9:13 Ljugaren, Born.</p> <p>Hela Ljugaren används flitigt inom friluftslivet vilket gör att bebyggelse runt stor del av västra och södra strandområdet får en negativ effekt på friluftslivet både i form av upplevelsevärde men även tillgänglighet för iläggning av kajaker samt möjlighet att gå in på land och pausa under turen. Det är även, som framgår av dokumentet, flera bäckar och gräsrika vikar i utbredningsområdet där det säkerligen finns stort växt-, djurliv. Detta borde i sin tur ge större anledning till stor restriktivitet till exploatering, inte bara med anledning av problemet med långsiktig lösning på VA-försörjningen som det står nu.</p> <p>Område 9:14, Gärdsjön Nedre Gärdsjö - Ingels Saknar förklaring till dels den röda linjen som går från Ingels, korsar Gärdsjön och går vidare mot sydväst. Dessutom finns bruna punkter på flera ställen - finns heller ej beskrivet vad det avser.</p> <p>Hela Gärdsjön med omnejd (inkl. Nedre Gärdsjö) ingår i riksintresse för friluftsliv och delar även för naturvård. Se ovan vad det innebär rättsligt.</p> <p>Med anledning av, som framgår av dokumentet, att Nedre Gärdsjö redan är starkt exploaterat i strandlinjen så kan det inte vara försvarbart att exploatera östra delen av sjön än mer. Det finns i nuläget få ställen för både djur och människor att ta sig till sjön varför ytterligare exploatering gör det näst intill omöjligt! Ingen hänsyn verkar tas till vare sig djur-, växtliv eller befintlig befolkning (både i Gärdsjöbyarna men befolkning från andra byar) som idkar både friluftsliv och naturturism i området i nuläget! Hela området ingår dessutom i riksintresse för kulturvård!.</p> <p>Längs stigen som går från korsningen i norra delen, i Ingels, bedrivs ofta friluftsliv både i form av promenader med och utan hund, skolan och förskola är där i undervisningssyfte, ridning, skoteråkning, hästkörning. Detta friluftsliv finns även längs mindre stigar som går vid sjön. Från de få strandytor som ännu ej är exploaterade är det dessutom ofta folk ute och fiskar.</p> <p>9:16 Ickviken - Vikarbyn</p> <p>Vikarbyn är redan mycket exploaterat vid Siljan med strandtomter och båthus vilket påverkar djurlivet negativt. Ytterligare exploatering försämrar än mer för djurlivet att ta sig ner till Siljan samt även för befolkningens möjlighet till både strövområden längs utmarkerad stig, men även möjlighet att gå ner till stranden på andra ställen än badplatsen, t.ex. för att bada med hund (eftersom hundar inte är tillåtna på t.ex. Vikarbyns badplats).</p> <p>9:20 Siljan, båthamnen</p> <p>Hela Siljan ligger i riksintresse för naturvård, trots att detta inte framgår av vare sig detta områdes karta eller kartor på andra områden i anslutning till Siljan. Varför är det ej medtaget i denna karta eller andra. Ni skriver ju i kapitel 7 att det är riksintresse för naturvård. Köper inte argumentet att eftersom inte grannkommunen i söder pekat ut LIS-områden så kan Rättvik göra det - så kan man ej resonera. Finns en anledning att Leksand ej gjort detta som ni skriver i kapitel 7 - detta gäller även Rättviks kommun.</p> <p>Det var mina åsikter som jag hoppas betyder något, både som privatperson men även som företagare i glesbygden. Flyttade till kommunen för några år sedan och bedriver hästverksamhet både hemma i byn men även inne i Rättvik vid tisdagskul bland annat. Trivs väldigt bra då det är en fantastiskt vacker bygd (i nuläget). Vistas även i naturen privat vid promenader med/utan</p>
--	--

	<p>hund, återhämtning efter arbetet, bad, fiske samt skidåkning på Gärdsjön. Vore tråkigt om bl.a. min verksamhet påverkas negativt ekonomiskt av att kommunen vill exploatera den natur där jag bedriver naturturismen uti. Är utbildad biolog och har arbetat med detta under flera år statligt samt i mitt företag.</p>
<i>Svar:</i>	<p><i>Kartor och text avseende bl a Ingels har ändrats och korrigerats.</i></p> <p><i>I den bearbetning som gjorts har ännu större hänsyn tagits till natur- och kulturvärden. LIS-områdena vid Bysjön, Sinksjön, Ljugaren och båthamnen i Rättvik har reducerats.</i></p> <p><i>Den röda linjen på karta 9:14 utgör gräns för riksintresse för kulturmiljövård. Det är en av anledningarna till att kommunen omvärderat södra halvan av LIS-området i Nedre Gärdsjös by och tagit bort det.</i></p>
L. Kratz	<p>Förvånad att utställningen sker under sommaren och utan att man har ett allmänt möte att förklara de ändringar man gjort, från samråd till utställning. Kan vara så att kommunen inte vill ha någon dialog med invånarna om Rättviks utveckling och framtidsvision. Då får man acceptera att utställningen är en formsak så man kan köra igenom översiktsplan som ett politiskt dokument utan förankring i verkligheten.</p> <p>Undertecknad har yttrat sig i samrådet och kommenterar nu de svar som kommunen gjort på yttrandet.</p>
<i>Svar:</i>	<p><i>Utställning av översiktsplanen pågick i 2 månader, med sluttid i månads-skiftet september-oktober. Förslaget har inför utställningen annonserats och anslagits med ambitionen att nå ut brett i kommunen.</i></p>
	<p>Del 1. Utmaningar och strategiska frågor</p> <p>Angående lantmäteriförrättningar som anger att varje fastighet skall ha andelstal så föreslår kommunen att man viker ner sig och ändrar uppfattning och vill köra på tonkilometermetoden i lantmäteriförrättningar så man straffar de fast boende och gynnar fritidsboende. Skriver samtidigt att fritidsboende och året runt är flytande så det är svårt att avgöra. Märkligt att man nu ändrar uppfattning och vill gynna fritidsboende före fast boende i översiktsplan som gäller övergripande mot statliga myndigheter och dess tillämpning.</p>
<i>Svar:</i>	<p><i>Kommunen hävdar fortsatt sitt svar från tidigare. Tonkilometersmetoden är en vedertagen modell som lantmäteriet använder med syfte att skapa rättvisa andelstal.</i></p>
	<p>Del 2. Planförslag</p> <p>Sid.39, nämns att befintlig infrastruktur skall utnyttjas så effekt som möjligt. Det är bra, men här bör en noggrann undersökning ske att det befintliga vägsystemet som ofta är smal och inte har en bärighet om kan klara dagens fordon och trafik. Vid ny planläggning så kan man inte förlita sig på befintlig enskilda vägar för in- och utfart till planområdet. Betydligt mer tung trafik alstras nu.</p> <p>Svaret uteblir på detta och att det skall prövas i samband med detaljplan och bygglov. Synd att man så konsekvent nonchalerar trafiksäkerhet och lägger ansvaret på vägföreningar och straffar de som är fast boende.</p> <p>Sid.40, bebyggelse på landsbygden skall nu övergå till att planera den genom områdesbestämmelser och detaljplan. Det var ju ambitionen i den befintliga</p>

	<p>översiktsplan, men nu finns det betydligt bättre resurser för att genomföra detaljplan och områdesplanläggning för ett flertal byar. Svårt att förstå att planläggning nu skall klara ny bebyggelse och öka kraven på bygglov för att genom detta klara öppet landskap. Lantbruket har idag svårt att överleva i den småskalighet och den ägosplittring som finns. Svårt att förstå att det skall underlätta för de som bedriver jordbruksverksamhet i förhållande till boende, fritids eller fastboende.</p>
<i>Svar:</i>	<p><i>Kommunen menar fortsatt att planläggning av vägar vid nyexploatering är en fråga som lämpar sig bättre att hantera i detaljplaneskedet. Huvudprincipen ska vara att så långt som möjligt nyttja befintlig infrastruktur. Slutlig bedömning görs dock från fall till fall med kapacitets- och trafiksäkerhetsaspekter som viktiga förutsättningar. En övergripande genomgång av vägnätet i kommunens serviceorter ingår i kommande fördjupningsarbete.</i></p> <p><i>Noteras.</i></p>
	<p>Sid 57, kollektivtrafiken och regionala trafiken. Ser att det inte finns någon ambition att underlätta med fler möjligheter att direktpendla till Falun, Leksand, Borlänge och Mora från orterna efter dessa sträckor. Svaret hänvisar att det är Dalatrafik som bestämmer och kommunen inte kan påverka. Att önskemålet att förbättra för turister är viktigare än de boendes möjligheter att arbetspendla är märkligt.</p> <p>Sid.57, gång och cykeltrafik. Ser att det är endast är cykelvägen, Kyrkudden, Vikarbyn, Öja och Ickohomen som är angelägen under planperioden. Att man nu har plockat bort cykel- och gångväg efter Rv 70 söderut, som tidigare var högt prioriterad, är märkligt. Den låga ambitionen drabbar både invånarna och den turistström som finns under sommaren som vill använda cykel som skall samsa med övrig trafik.</p> <p>Sig.57, parkering. Svaret ser märkligt ut att man tagit bort trottoarer för att öka parkering på bekostnad av att gående skall ut i vägbanan. Skötselmässigt så har kommunen tagit över mer underhåll från fastighetsägare som har ansvaret för skötsel av trottoarer.</p>
<i>Svar:</i>	<p><i>Översiktsplanen lyfter vikten av att underlätta för arbetspendling med bland annat buss.</i></p> <p><i>Kommunen arbetar även med gång- och cykeltrafiken för andra delar av kommunen, bland annat södergående från Rättviks tätort. De sträckor som nämns ovan ligger inom riksvägarnas intresseområden och därför är dialog med trafikverket av vikt för arbetet med dessa. Övriga GC-vägar, inkl de södergående cykelmöjligheterna hanteras i kommunens kommande cykelplan.</i></p> <p><i>Trottoarer har breddats och flyttats för att möjliggöra säkrare gångtrafik och fler parkeringar i centrum.</i></p>
	<p>Del 3.</p> <p>MKN för vatten beskrivs ingående de problem som finns med Enån. Känner inte till detta, måste vara helt fel och beskriver situationen i Orsa och borde inte vara överfört på Rättviks förhållanden.</p>
<i>Svar:</i>	<p><i>Aktuellt material från VISS (Vatteninformationssystem Sverige) och länsstyrelsens WebGis påvisar problem med vattenkvaliteten i Enån i dess sträckning från campingen och till utloppet i Siljan Enligt uppgifter uppnår ån inte kemiskt god status och den ekologiska statusen är endast måttlig.</i></p>

	<p>Reflektion/sammanfattning</p> <p>En reflektion är att det skrivs en hel del om fritidshus och bostadshus. Det skulle vara bra om kommunen definierar vad ett fritidshus är. När det används i översiktsplan så får ju fritidshus en särställning. I LIS-områden beskrivs att det är lämpligt att bygga fritidshus. Det innebär att standarden på husen kan hållas låg. Det är ju inget som hindrar någon att bo permanent i ett fritidshus. Eftersom en byggnads användning kan variera över året, gällande boende, eller var man är folkbokförd, så underlättar det inte för vägföreningar som skall svara för vägen.</p>
<i>Svar:</i>	<i>Definitionen av fritidshus låter sig inte göras enkelt idag. I de allra flesta fall är skillnaden mellan fritidshus och bostadshus en skillnad i krav på standard och hur man nyttjar husen, dvs om man bor permanent eller viss tid. I det bostadsförsörjningsprogram som kommunen ska ta fram är det lämpligt att föra ett resonemang om detta.</i>
<p>K. Hjärp</p> <p><i>Till yttrandet bifogas en karta. Av utrymmes-skäl lämnas denna utanför utlåtandet men allt material finns diariefört och är möjligt att ta del av hos samhällsutvecklingsförvaltningen.</i></p>	<p>Tilläggsförslag till kommunens förslag till [område för landsbygdsutveckling i strandnära läge] Ljugaren Långnäset. Planen är att bygga på skiftet Blecket 15:21</p>
<i>Svar:</i>	<i>Översiktsplanen med tillhörande LIS-plan är ett levande dokument som ska ses över vart fjärde år. Nuvarande process fokuserar därför på de områden som inventerats för LIS, där ovanstående inte ingår, men det kan bli aktuellt att utreda och komplettera med vid kommande revideringar av Översiktsplanen och LIS-planen.</i>
<p>C. Glassér</p> <p><i>Till yttrandet bifogas en mängd informationsmaterial så som texter från riksantikvarieämbetet och länkar till tv-program mm. Av utrymmesskäl lämnas dessa utanför utlåtandet men allt material finns diariefört och är möjligt att ta del av hos samhällsutvecklingsförvaltningen.</i></p>	<p>Undertecknad inger härmed mina personliga synpunkter på det reviderade förslaget i utställning II till översiktsplan för Rättviks Kommun, företräddes av mig helägda lantbruks- och skogsfastigheterna Rättvik Utby 7:10; Rättvik Furudal 1:71 och de enskilda firmorna Glassér Corporate Advisors & Vildmark Ore (620324-7165). Synpunkterna inges i relation till de fyra reviderade dokumenten som presenterats och med fokus på de svar som beaktats eller avfärdats i den nya utställningen av undertecknads tidigare framförda synpunkter. Ett antal ytterligare synpunkter har tillfogats och även kommentarer till andra respondenters svar på utställning I av ÖP. Pga begränsad möjlighet att avsätta fritid för arbete med att besvara och avge synpunkter på föreliggande förslag kommer fokus även i detta svar att främst att ligga på frågor vad avser LIS-förslag som berör mina rörelser och fastighet i området Furudal, sträckan Tenninge – Näset, trakten Tenninge och dess belägenhet vid Skattungvikens båda stränder angränsande till Orsa Kommun. Vidare området Sörbygge i södra delen av kommunen som omfattas av riksintressen för kulturminnesvården, där mitt familjehem och andra lantbruksenhet är belägen i Utby.</p>
<i>Svar:</i>	<i>Synpunkten noteras.</i>
	18.1 Kommunens svar (i samrådsredogörelsen):

	<p><i>Noteras. Översiktsplanen bygger i huvudsakligen på nationella, regionala och lokala underlagsmaterial. De nationella och regionala noteras i texten. Data som presenteras i kartor och i text kommer främst från Länsstyrelsens RUM-material (regionalt underlagsmaterial) som i sin tur bygger på statistik i som tillhanda hålls av respektive ansvarig myndighet. Översiktsplanen utvecklas med text och hänvisningar till underlagsmaterial. Utöver att sammanställa befintlig data och gällande riktlinjer består dokumentet också av politiska ställningstaganden osv vilket gör att det inte är brukligt att använda det vetenskapliga notsystemet i en översiktsplan.</i></p> <p>CG Svar: Det noteras att planen kompletterats med ett antal förtydliganden vad avser källor och referenser inte minst på Länsstyrelsens påtalande. Det är önskvärt att referenser sker likvärdigt genom hela texten i de fyra dokumenten för ÖP Rättviks Kommun med bilagor. Då källorna är mångfaldiga och referenserna mycket breda i texten som "Boverket", "FN", "Regeringen", bör detta arbetas igenom och följa ett vedertaget referenssystem genomgående. Detta innebär att källor oavsett om de är vetenskapligt, myndighetshemsida med utredning eller politiska ställningstaganden av ex Regeringen eller Världsbanken förses med sådan hänvisning att den går att återfinna. Vid användning av hemsida för åberopande skall länken finnas med och datum för publicering, så det klart framgår vilken framställan som avses som stöd för åberopande i ÖP. Exempelvis: (Boverket, www.boverket.se/omvärldsanalys, 20180915). Detta underlättar framtida versioner av planen och åberopade fakta samt revidering av dessa. Det kan vara särskilt viktigt med tydliga referenser då en framställan åberopar såväl legala texter, som utredningar och vetenskapliga fakta, blandade med politiska agendor och framställan. Detta så det är tydligt vem som står för vilka bidrag och vad som är politiska ståndpunkter baserade på andras framställan som vetenskapliga rapporter och myndighetsutredningar eller endast är ej underbyggda påståenden och agendor.</p> <p>Ett notsystem är främst till för att underlätta läsningen av en text, men med möjlighet att bibringa fördjupning eller kompletterande information på annan plats än i den löpande framställan. Nu har detta lagts in i dialogrutor i marginalen av texterna på sidan. Detta exempelvis med en redan gammal hänvisning till Riksantikvarieämbetets "Fornsök" som i stort ersatts av "Fornreg" som är för professionella personer i huvudsak. Undertecknar föreslår följande länk som erhållits som alternativ från Riksantikvarieämbetet:</p> <p>http://filutforskaren.lansstyrelsen.se/w/filer/RumText/Riksintresse_kulturmiljo/31-086.txt.</p>
Svar:	<p><i>Översiktsplanens viktigaste syfte är att redovisa politiska ställningstaganden i mark- och vattenanvändningsfrågor. Som ramverk till ställningstagandena presenteras nationella, regionala och lokala styrdokument som ger kommunen stöd och riktning för dessa ställningstaganden. Dessa namnges i dokumentet.</i></p> <p><i>I övrigt gäller att kommunens fysiska planering ska ske utifrån senast gällande underlag därför hänvisas i första hand till databaser så som länsstyrelsens WebGis samt riksantikvarieämbetes som nämns i yttrandet.</i></p> <p><i>Text om Fornsök ändras så att korrekt och aktuellt namn används.</i></p>
	<p>18.3 Undertecknad hemställer att Kommunen inhämtar Länsstyrelsens utredning om "Geopark" och infogar eventuella relevanta aspekter vad avser markanvändningen i ÖP i sin slutliga utformning. Undertecknad hemställer även att kommunen i högre grad beaktar värdet av hela Siljansringen som geografisk och geologisk formation med sina specifika förutsättningar för boende, näring, kultur, natur och djurliv utifrån ett meteoritnedslag. Kommunen uppmanas att ta del av SOU "En rymdstrategi för nytta och</p>

	<p>tillväxt” 2015:75 för Sverige och söka koppla denna till vår regions och kommuns specifika och kanske unika möjligheter för framtiden och särskilt vad avser hållbarutveckling. Rymden ovan Rättvik är på 10 000 meters höjd är även ett ”geografisktrum” att beakta framledes då det förväntas stå för i det närmast 100% av alla hållbarhetslösningar.</p>
<i>Svar:</i>	<p><i>Siljansringen lyfts i planhandlingen som viktig förutsättning och resurs i regionen. Kommunens svar angående Geoparken kvarstår sedan samrådet.</i></p> <p><i>Rymden bedöms inte vara en aktuell utvecklingsriktning för kommunen under översiktsplanens planeringshorisont – till 2030. Kommunen följer dock utvecklingen med spänning. Möjligen får Rättvik en närmare koppling till rymden i en mer avlägsen framtid.</i></p>
<i>Till synpunkten medföljer i yttrandet en figur som åskådliggör hur de tre hållbarhetsaspekterna förhåller sig till varandra. Figuren finns att se i originalyttrandet, i diariet hos samhälls-utvecklings-förvaltningen.</i>	<p>18.4 Se svar under 18.1 ovan. Jag föreslår att kommunen framledes arbetar fram sin egen modell för löpande omvärldsanalys kopplad till den ”hållbara” styrmodellen som fastställts och bemödar sig om att ha en konsistent analys för kommunen i sin helhet med möjlighet till fördjupningar exempelvis för en uppdatering av en ÖP från tid till annan.</p> <p>Jag noterar att FNs milleniemål infogats i ÖP. Jag skulle även gärna se att följande definition och analysredskap infogas, som antagits av både FN och Regeringen i ursprungsmodell från Israels Regering, för att på ett visuellt sätt analysera, diskutera och redogöra för de olika aspekterna av ”hållbar” samhällsplanering och utveckling. Modellen används även i undervisning i Samhällskunskap på gymnasiet och är allmänt känd och vedertagen, samt visar tydligt hur olika mål överlappar, stöder eller står i motsats till varandra exempelvis vid framtagande och fastställande av en kommunal översiktsplan:</p>
<i>Svar:</i>	<p><i>Synpunkten noteras.</i></p> <p><i>Kommunen bedömer att det resonemang kring hållbarhetsaspekterna och dess relation till varandra som finns i översiktsplanen är tillräcklig.</i></p>
	<p>18.6 Undertecknad delar inte kommunens ståndpunkt och framställan vad avser vare sig legalgrund eller önskvärdhet av områdesplanering eller områdesbestämmelser i kommunens byar av Riksintrisse för kulturminnesvården. Detta särskilt vad avser Sörbygge och dess ingående byar.</p> <p>Undertecknad ställer sig bakom svar 11 och 11.1 från M. Werkmäster i sin helhet (s. 26-27), vidare Anna-Maja Roos (c) svar under 44 fram till kommentar vad avser s. 63 i första utställningen (s. 70-71).</p> <p>Undertecknad begär att Kommunen tillika Länsstyrelsen underkastar sig Riksantikvarieämbetets granskning och utlåtande i denna frågeställning. Det är min uppfattning att gällande lagar tillämpade för bestämmande av riksintresset ”Sörbygge” som varit gällande till dagens datum har prioriterat tolkningsföreträde över åberopade bygg- och planregler och bestämmelser. Bygg- och planlagar med krav på detaljplaner och områdesbestämmelser är en form av förvaltning som inte är förenlig med förvaltningsformen av byarna och i samfällt ägande i Sörbygge och övriga kommunen sedan många hundra år. Den samfällda förvaltningen och den enskildes ansvar och ägande i relation till det gemensamma är kärnan av byarnas utveckling och gestaltning i liv, byggnation, näring, natur-, jord och skogsbruk. Ett månghundraårigt ”socioekologiskt” och hållbart system, som skall fortleva till kommande generationer och ett nationellt intresse som månghundraårigt sk ”grönt ramverk”.</p>

	<p>Undertecknad begär vidare att Riksantikvarieämbetes sammanfattning av Riksintresset Sörbygge skall beaktas i sin helhet så som framställt i bilaga 1 till detta svar på utställning II av ÖP för kommunen. (Se not 1. I)</p> <p>Det noteras att Kommunen i sin helhet inte beaktat undertecknads framställan enligt nedan i svaret på första utställningen av ÖP. Undertecknad begär att mina synpunkter beaktas i denna kommentar till ÖP II:</p> <p>[...] ”Att vidare beakta är att Sörbygge består av ett flertal byar som gemensamt skyddas som riksintresse för kulturminnesvården. Detta område bör planeras och förvaltas på ett likvärdigt sätt och i gemensamma processer om ev detaljerade markanvändningsplaner skall fastställas efter mer grundlig utredning om de är av godo eller riskerar att skada skyddade bystrukturer. Sörbygge bör återfå en tydligare gemensam identitet framledes och utredas i en fördjupad översiktsplanering snarast. Riksantikvarieämbetets översikt av detta område är vägledande och den 1000- åriga kulturbygden från Söderås, Offerbacken, ner till Salunäset tydliggörs med alla gravrösen över fälten ner mot sjön från förkristentid. Riksantikvarieämbete noterar att Utby torde vara den del av Sörbygge som alltid funnits på samma plats. Detta torde kräva än större försiktighet och noggrannhet vid analys av vad som är av riksintresse i denna 1000-åriga boendetrakt. Att i nutid intervensera med detalj- och områdesplaner synes vara ett allvarligt hot mot detta sociokulturella system av naturbruk, näringar och boende som skall skyddas som riksintresse. Det skulle kanske vara möjligt att som i England få området som utgör Sörbygge genomlyst med satellit teknik, så att ev gamla bofästningar, gravar och lämningar från tidigare generationer tillbaka till vikingatiden och tidigare kan dokumenteras. På Sollerön har betydande insatser gjorts relativt sett i detta avseende” Glassér (Rev 2 20180507, Rättviks Kommun, Förslag Översiktsplan, synpunkter och ställningstaganden, Charlotte Glasser med näringsfastigheter och enskilda firmor).”</p>
Svar:	<p><i>Det finns inget motsatsförhållande mellan riksintresset och föreslagna områdesbestämmelser. Snarare är områdesbestämmelsernas syfte att säkerställa så att riksintressets värden säkerställs. Det finns mer att läsa om områdesbestämmelser och dess funktion på Boverkets hemsida (https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/planering/detaljplan/omradesbestammelser/)</i></p> <p><i>I processen med att ta fram områdesbestämmelser ingår riksantikvarieämbetets material som ett bland många underlag för att förstå ett områdes förutsättningar och möjligheter.</i></p>
	<p>Jag begär att Kommunen inte skall utreda eller verkställa ny väg mellan Hantverksbyn och Vidablick innan Riksintresset Sörbygge beaktats enligt underlag från Riksantikvarieämbetet och deras eventuella yttranden som begärts enligt ovan. Vägen går genom det känsliga och allt mindre respekterade och beaktade området med Offerbacken, gravrösen på fälten från Söderås till Salunäset.</p>
Svar:	<p><i>Se svar ovan om hur riksantikvarieämbetets underlag utgör del av det material som ligger till grund vid planering av nya områden.</i></p>
	<p>Nuvarande förslag på ÖP behandlar inte Riksintressen likvärdigt i sin framställan. Samtliga listade intressen enligt Riksantikvariets dokumentation i bilaga ii skall beskrivas och beaktas likvärdigt i ÖP. Detta i den löpande texten och i textutor som på s. 63. Vidare bör karta 1, 4 och 4b samordnas</p>

	<p>och i ett sammanhang till löpande text samt med samma kartbild. Sörbygge beskrivs inte någonstans i detalj med de underlag som är grundande för dess status som riksintresse av Riksantikvarieämbetet, detta särskilt beaktande de fornnordiska, religiösa fornlämningarna och kulturella religiösa yttringarna. Dessa äger särskilt intresse då dessa fornlämningar i Gamla Uppsala med geografisk närhet till Rättvik nyligen dokumenterats i nyutgiven bok. Offerbacken med gravrösen ner till Salunäsets är kulturhistoriskt lika viktiga i bygdens utveckling och identitet som kyrkudden och bör i ÖP få samma uppmärksamhet. Undanträngandet av Sörbygge i ÖP synes signalera en fortsatt önskan till exploatering, byggnation och markanvändning som strider mot föreskrifterna för området under klassificeringen som Riksintresse under Kommunens ansvar, Länsstyrelsens övervakning och RAÄs myndighetsutövning. Området banaliseras även genom att klassas som naturområde med inriktning på ”gräs”.</p>
	<p><i>Utförligare beskrivningar av riksintressena finns till exempel i länsstyrelsens WebGis. I översiktsplanens del 3 noteras behov av fördjupat arbete genom bland annat kulturlandskapsplan. Denna bör omfatta en tydligare beskrivning av riksintressena.</i></p>
	<p>18.7 Svaret noteras. Undertecknad hemställer att ÖP ej får fastställas innan ”by” definierats och inkluderats i ÖP. Detta särskilt vad avser de byar som har klassificerats som av Riksintresse för kulturminnesvården. Definitionen och dess tillämpning i ÖP bör granskas och godkännas av RAÄ.</p>
<i>Svar:</i>	<p><i>Samtliga riksintresseområden har en geografisk avgränsning, så även riksintresset för ”Söderås, odlingslandskap med bymiljöer”. Kommunen ser inte att definitionen av ordet ”by” skulle påverka tillämpningen eller det skydd som riksintresset utgör.</i></p>
	<p>18.9 Genus- och demokratiaspekterna togs upp då de adresserades i ÖP I. Frågorna är betydande och jag emotser svar på hur Kommunen avser att adressera dessa om det inte sker i ÖP i dess slutliga form. Vad avser de icke legala aktiviteterna som adresserats så är de relevanta att beakta då de är ett direkt resultat av sk områdesbestämmelser som utarbetades för Utby för ca 15 år sedan på kommunens anmodan av en liten grupp intressenter, främst med en agenda att få fri utsikt över andras ägor mot Siljan och mer attraktiv åkermark för omvanlig till tomter i kommunens markägor i byn. Av detta skäl begärs att en formell utvärdering sker av denna aktivitet i Utby innan någon annan by avkrävs områdesbestämmelser eller detaljplaner då det i sin mest extrema och mycket obehagliga yttring genererat som påtalat olagliga handlingar och utveckling av icke demokratiska förfaranden.</p>
<i>Svar:</i>	<p><i>Kommunens svar från samrådsredogörelsen kvarstår.</i></p>
	<p>18.10 Undertecknad delar uppfattningen att belysning många gånger är av godo, men skall vi spara på energi så räcker inte en ”earth hour” på en timme om året. Det synes lämpligt att ta bort ex gatubelysning som är så störande att mörkläggningsgardiner behövs i en hel fastighet och där det är folktomt efter kl 22 året om. Kommunen bör utarbeta en mera nyanserad strategi och förhållningssätt i denna fråga. Tystnad och mörker är bristvara i dagens värld.</p>

<i>Svar:</i>	<i>Kommunen arbetar med energieffektivitet på andra sätt. Då gatubelysning har en viktig funktion bland annat ur trygghets- och tillgänglighetsperspektiv, bedöms detta inte vara en prioriterad åtgärd.</i>
	<p>18.11</p> <p>i) Undertecknad noterar att Orsa Kommun anmält att de i kommande ÖP för kommunen planerar LIS-områden vid Skattungén. Detta ses som positivt och undertecknad poängterar vikten av att ett regionalt utvecklingsprogram utarbetas för området kring Skattungén och i Tenningedalen mot Torsmo och Skattungbyn i samverkan med Orsa Kommun. Detta beaktande planerade och föreslagna LIS-områden. Området har kulturgeografiskt varit sammanknutet i näringsverksamhet och bosättningar sedan mitten på 1700-talet över den nuvarande kommungränsen som går rakt genom Skattungén. En sammanlänkning av den mest nordliga delen av Siljansringen med en nyetablerad gammal trakt, boende och utveckling av besöksnäringen måste vara kommunen och områdets intressenters målsättning att realisera.</p> <p>Orsa Kommun har rönt stora framgångar genom kommunens stöd och strategiska ledning av utvecklingen i Orsa Grönklittområdet sedan 1974. Detta särskilt vad avser byggnation, utveckling av det fria rekreativlivet och naturturism kopplat till rovdjursparken och vintersporter. Den motsatta utvecklingen är att konstateras endast ett fåtal mil bort på Rättvikssidan vid Tenninge och Skattungén där LIS-område nu föreslagits. Detta trots omfattande insatser av privata intressenter under samma tidsperiod som relaterats i svar I till ÖP för Rättviks Kommun av undertecknad. Det finns nog få områden med så stor skillnad i utveckling, attraktionskraft, boende, mark och fastighetspriser som mellan Orsa Grönklitt och Skattungén, Nässets by och Furudal under perioden 1974-2018. Den stora skillnaden beror i huvudsak på att Rättviks Kommun inte gett stöd till utvecklingen och genom eget ägande och markupplåtelse stimulerat och lett utveckling av området som nu berörs av föreslagen LIS. Det finns betydande evidens att ”privata intressenter” själva inte kommer att utveckla området framledes endast för att en sk LIS-etableras. Det har varit noterbart sedan 1950-talet och är främst en effekt av avsaknad av elektrifiering. Det kan inte förväntas att det sker av enskilda personer framledes eller att detaljplanering skulle bekostas och genomföras av enskild innan elförsörjningen säkrats. Det är en liten investering och den är som redogjort för till kommunen utredd av undertecknad även i dialog med kommunen, länsstyrelsen och Svenska Kraftnät utan ramgång. Det krävs en strategisk satsning och handlingar av Rättviks kommun för att kanske i samverkan med Orsa Kommun försöka komma ifatt grannkommunens utveckling och attraktions kraft. Det första steget är att elektrifiera LIS-området och snarast. Om så inte sker kommer Elon Musk att ha sin by på Mars innan boende och byggnation kommer tillstånd i den gamla trakten vid Skattungén.</p>
<i>Svar:</i>	<i>Stor hänsyn har tagits till de synpunkter som framförallt Orsa kommun och länsstyrelsen lämnat under utställningen vad gäller Skattungén. Det innebär att strandområdena inkl LIS-områdena runt sjön i det bearbetade förslaget hanteras mer likvärdigt av de två kommunerna. I övrigt noteras synpunkterna.</i>
	<p>Besöksnäringen och Skattungén i samverkan med Orsa Grönklitt och Orsa Kommun.</p> <p>Området vid Skattungén som berörs av föreslagen LIS är mycket omfattande. Huvudägare av berörda markarealer i den norra delen av LIS-</p>

	<p>området är Sveaskog, Europas största skogsbolag. Sveaskog har i sin verksamhetsordning att utveckla friluft- och rekreationsverksamhet baserat på sina skogsinnehav. Det synes mycket angeläget att Kommunen för en dialog med Sveaskog för att söka deras engagemang i utvecklingen av området. I södra delen av föreslagen LIS finns ytterligare ca 45 privata skogs- och markägare. Dessa har till dagens datum varit mycket obenägna att sälja och upplåta mark. LIS-en berör ett område på flera 1000 ha mark och skog och har en fantastisk utvecklingspotential för att stärka boende och besöksnäringen som redan upparbetats i Orsa Grönklitt området. Ore och Skattungviken är snösäkert och skulle likt Orsa Grönklitt utgöra ett mycket attraktivt friluft- och besöksområde för Mälardalen och gäster från utlandet med bil från Arlanda, även vid ett varmare klimat.</p> <p>Det är dags för en strategisk satsning och att vinna kampen om besökande och boende i konkurrens med Sälen och Romme Alpin som destinationer. Området kring Skattungviken i samverkan med Orsa-Grönklitt har alla förutsättningar att vinna denna utmaning förutom det Kommunala engagemanget.</p>
<i>Svar:</i>	<i>Synpunkterna noteras, men då ÖP inte innefattar hur eller av vem områden ska utvecklas och exploateras så föranleder dessa ingen ändring av själva LIS-områdena. Se mer i kommentarer till 18:11.</i>
	<p>Utvecklingspotential</p> <p>Kommunen uppger att området för LISen skulle kunna rymma ett fåtal fastigheter ytterligare. Det synes vara en underlig bedömning som bör revideras utifrån historiska omständigheter. LISen berör flera tusen ha mark och skog från Näset upp till Tenninge Gård. Kring Skattungviken och särskilt Tenninge har industriell verksamhet bedrivits sedan 1700-talet vid Sandelsfors Masungsägor som var en av två hyttor till Furudals Bruk. Det verkade mer än 400 personer vid Masugnen och i skogsbruket samt jordbruket i området. Bebyggelsen var omfattande. Det finns knappt spår kvar av denna industriella verksamhet mer än en överväxt ruin av en masugn och mossiga slagghögar vid Tenningeån. Området torde "tåla" en omfattande byggnation och verksamhet även i nutid och bedömningen i ÖP revideras. I LIS-området finns utrymme och möjlighet att bygga en hel Lerdalshöjd till i kommunen om Sveaskog och kommunen har en sådan ambition och agenda. Efterfrågan på möjligheten är mycket stor om man beaktar utvecklingen och prisbilden i Orsa Grönklitt som ligger minst en timme längre bort från Stockholm än aktuelltområde.</p>
<i>Svar:</i>	<i>I översiktsplanens kap 8 finns planeringsinriktningar som trycker på vikten av regional samverkan kring en mängd utvecklingsfrågor. Besöksnäringen i Siljansområdet och inom länet som helhet samverkar redan inom bland annat Visit Dalarna.</i> <p><i>Texten ändras vad avser formuleringen "fåtal fastigheter". Kommunen delar bedömningen att området teoretiskt skulle kunna rymma ett större antal fastigheter.</i></p>
	<p>1:15 vatten</p> <p>Undertecknad noterar Kommunens svar och är fortfarande av uppfattningen att detta inte är en förrättningsfråga utan en fråga om kulturellhävd. Undertecknad kommer hos Riksantikvarieämbetet att begära att Skattungens förvaltning och strandskydd genom sk 1:15 vatten klassas som riksintresse för</p>

	kultur- och naturvården. Detta då hävderna fungerar så utmärkt väl till dagensdatum med gott tillträde till stränderna och naturen i föreslagen LIS på ansvar av de enskilda markägarna genom generationer av överlåtelse.
<i>Svar:</i>	<i>Synpunkten noteras. Kommunen anser inte att det finns skäl att föreslå att området ska omfattas av ytterligare riksintressen. Idag utgör Skattungen riksintresse för turism och rörligt friluftsliv enl Miljöbalken 4:2.</i>
	Kommunen bör snarast upphöra med beteckningen ”Tenninge” generellt då en sådan beteckning inte kan slutas till ett bestämt geografiskt område. Benämningen är således rättsosäker och otydlig i en ÖP vad avser markanvändning. Bättre benämningar är de historiska ”Skattungviken” alternativt ”Tenningedalen”. Används benämningen ”Tenninge” så måste den definieras i en ÖP.
<i>Svar:</i>	<i>Platsen Tenninge används för att markera ena änden på det område som inventerats som möjligt LIS-område. Tenninge som plats finns markerad och beskrivningen av Tenninges ursprung återfinns i text. I andra änden ligger Näset och därför är rubriken ”Skattungen, Tenninge – Näset” lämplig.</i>
	Undertecknad begär även att beskrivningen av området i anslutning till Skattungviken revideras så den blir historiskt korrekt och tydligare. Underlag har tillställts Kommunen.
<i>Svar:</i>	<i>Hänsyn till historien och områdets förutsättningar har tagits vid utpekandet av LIS-områdena, bland annat genom de fornlämningar som finns.</i>
	Slutligen begärs att om föreslagen LIS-etableras efter Skattungen så skall området inkluderas i djupare utvecklingsplanering tillsammans med Furudal och som del av kommunens strategiska satsning på orten som en av fyra centralorter i kommunen. Vidare skall en sådan fördjupad ÖP även relateras till en regional utvecklingsdialog med Orsa Kommun enligt ovan. Orsa och Ore har tidigare varit samordnade socknar och har kulturellt och geografiskt många gemensamma värden och historik att utveckla i nutid, inte minst Orsa-Bollnäs banan som synes kunna bli av stort värde i utveckling av besöksnäringen och nya boenden kring Skattungen.
<i>Svar:</i>	<i>Se svar ovan om regional samverkan.</i>
	Myndigheter
Länsstyrelsen Dalarnas län	<u>Riksintressen</u> LIS-område 9.5, Bysjön ligger inom riksintresse för naturvården. Ytterligare bebyggelse i området kan orsaka påtaglig skada på riksintresset. Länsstyrelsen kan därför komma att överpröva och upphäva detaljplaner inom området helt eller delvis. Om enskilda bygglov beviljas utan att frågan är utredd i en detaljplan, kan det leda till att Länsstyrelsen beslutar om ett förordnande-område enligt PBL 11 kap 12§.
<i>Svar:</i>	<i>Norra delen av LIS område 9.5 tas bort för att inte överlappa riksintresset för naturvård samt för att värna om kulturmiljöminnen (enl. DM yttrande).</i>
	<u>Miljökvalitetsnormer</u>

	Översiktsplanen åtgärdsförslag för att uppnå miljö kvalitetsnormer är allmänt hållna och inte kopplade till framtida exploatering inom influensområdena. Länsstyrelsen kan därför inte ge något besked som ger kommunen planeringstrygghet.
<i>Svar:</i>	<i>Översiktsplanens riktlinjer för framtida exploateringsområden (som framgår av strategikartan i kap 5 i del 1) är på en strategisk och övergripande nivå. Arbetet med miljö kvalitetsnormer kommer att förtydligas i kommande fördjupade utredningar av framtida exploateringar.</i>
	<u>Landsbygdsutveckling i strandnära läge</u> Ett antal LIS-områden är så långsträckta att det, i kombination med översiktsplanens svaga skrivningar angående åtkomsten till den fria passagen, kan leda till att MB 7 kap 18 e §, punkt 2 inte uppfylls. Det gäller område 9.2, 9.4, 9.9, 9.11, 9.13 delområde 2, samt 9.16 delområde 1 och 2.
<i>Svar:</i>	<i>Område 9.2 revideras och delas upp i mindre delar med släpp mellan varje. Texten ändras bl a avseende bebyggelse tryck där det preciseras att trycket på nybyggnation är relativt lågt vilket gör att något större områden kan medges. Den totala längden har trots det en acceptabel proportion av sjöns strandlinje som också står i bra relation till Orsa kommuns LIS-områden vid samma sjö. Områden kommer inte påverka åtkomsten till strandområden eller påverka det rörliga friluftslivet. 9.4 Området kortas något och delas upp i två kortare områden, enligt förslag från Dalarnas Museum.</i>
	Översiktsplanen saknar en bedömning av bebyggelse trycket vid Siljan, Skattungen och Oresjön. Därigenom är det inte utrett om restriktivitet enligt MB 7 kap. 18 e §, punkt 3d för att peka ut LIS-områden ska råda, och det finns ingen analys av hur mycket ny bebyggelse som kan vara lämplig i de fall då restriktivitet ska råda. Denna fråga berör LIS-område 9.2, 9.4, 9.16 och 9.18.
<i>Svar:</i>	<i>Bedömning av bebyggelse tryck läggs till i texten till de nämnda områdena.</i>
	LIS-område 9.13 omfattar Brännäsudden. För uddar är det svårt att klara lagens krav på att intresset av att ta området i anspråk på det sätt som avses ska väga tyngre än strandskyddsintresset.
<i>Svar:</i>	<i>Brännäsudden tas bort som LIS-område .</i>
	Om kommunen inom något av de ovan nämnda områdena lämnar strandskyddsdispens eller upphäver strandskyddet genom en detaljplanebestämelse, kan det komma att leda till att Länsstyrelsen överprövar och upphäver dispensen eller detaljplanen.
<i>Svar:</i>	<i>Noteras. Kommunens ambition är att justera nämnda områden på ett sådant sätt att största möjliga samsyn kan skapas för att undvika framtida överprövningar.</i>
	<u>Hälsa och säkerhet</u>

	<p>Stora delar av översiktsplanens utpekade utvecklingsstråk ligger inom områden som är översvämningskänsliga och/eller där det finns buller samt risker med anledning av transporter med farligt gods. Ny bebyggelse kan även leda till trafiksäkerhetsproblem. Översiktsplanen nämner dessa risker, men innehåller inga konkreta ställningstaganden till hur de ska hanteras i olika delområden. Länsstyrelsen kan därför inte ge något besked som ger kommunen planeringstrygghet.</p>
<i>Svar:</i>	<p><i>Översiktsplanens utpekade utvecklingsstråk är på en strategisk och övergripande nivå. Arbetet med trafik-, buller- och övriga riskfrågor kommer att utgå från de planeringsinriktningar som anges i översiktsplanen och konkretiseras i kommande fördjupade utredningar av framtida exploateringar.</i></p>
Trafikverket	<p>Trafikverket vill framföra att sammanställningen av de yttranden som inkommit är välarbetat och strukturerat. Underlaget är tydligt och väl utformat, vid respektive synpunkt redogörs kommunens svar och kommentarer på ett bra sätt.</p> <p><u>Väg 301</u></p> <p>Trafikverket ser positivt på att kommunen utvecklar hur nuläget ser ut samt sina ambitioner för vägsträckan i översiktsplanen. Avseende förslaget att genomföra en åtgärdsvalsstudie på väg 301 måste kommunen beskriva brister och behov på ett tydligt sätt till Region Dalarna och/eller Trafikverket. Trafikverket har ett nära samarbete med Region Dalarna om vad som ska prioriteras i länstransportplanen med utgångspunkt i Regional systemanalys Dalarnas län.</p> <p><u>Godstrafik</u></p> <p>Trafikverket kvarstår med inlämnade synpunkter angående behovet av den omlastningscentral som föreslås.</p> <p>Trafikverket har i övrigt inga ytterligare synpunkter.</p>
<i>Svar:</i>	<p><i>Kommunen avser att fortsätta arbete för att en ÅVS genomförs och att i kontakter med Region Dalarna och Trafikverket tydligare beskriva behov, syfte och mål med en ÅVS.</i></p> <p><i>Synpunkten om godstrafik noteras, men lämnas utanför översiktsplanen.</i></p>
Svenska kraftnät	<p><u>Framtida planer för stamnätet i kommunen</u></p> <p>I Rättviks kommun har Svenska kraftnät påbörjat en utredning för att anlägga en ny stamnätsstation. Stationen behövs för att de planerade vindkraftsparkerna Broboberget och Lannaberget ska kunna leverera el ut på nätet. Preliminär drifttagning för stationen är beräknad till 2022, men kan komma att ändras då stationsprojektet i dagsläget är pausat i avvaktan på att vindkraftparkerna och den tillkommande regionnätledningen mellan parkerna och stationen har fått alla erforderliga tillstånd. Stationen planeras i anslutning till stamnätledningen väster om Broboberget. En mer specifik lokalisering finns inte i dagsläget då utredningen vilar och inte övergått i projekteringsfas än.</p>
<i>Svar:</i>	<p><i>Då inget beslut om lokalisering finns lämnas informationen utanför översiktsplanen.</i></p>

	<p><u>Civilförsvaret och riksintresseutredning</u></p> <p>Den del av översiktsplanen som nämner totalförsvaret, berör endast den militära delen, d.v.s. Försvarsmaktens roll inom totalförsvaret. De civila delarna av totalförsvaret är inte hanterade, och avsaknaden av dessa är inte tillräckligt problematiserade. Oavsett om områden där verksamheter eller anläggningar finns utpekade som riksintresse eller inte, föreligger det intressen för de civila delarna av Sveriges totalförsvaret i Rättviks kommun. Till dessa hör elförsörjningen, likväl som annan infrastruktur exempelvis vägar, järnvägar och andra transportleder. Målet för det civila försvaret är:</p> <ul style="list-style-type: none"> • värna civilbefolkningen, • säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna och • bidra till Försvarsmaktens förmåga vid ett väpnat angrepp eller krig i vår omvärld. <p>Elförsörjningen är ett prioriterat område för totalförsvaret, vilket medför att såväl stamnät som region- och lokalnät utgör grundläggande delar av totalförsvaret. Svenska kraftnäts beredskapsarbete riktar sig till att bidra till Försvarsmaktens förmåga, men även till att säkerställa elförsörjningen i det civila samhället. Som elberedskapsmyndighet verkar Svenska kraftnät för att hela den svenska elförsörjningen har beredskap för händelser som krig, terrorhandlingar och jordbävningar. Svenska kraftnäts elberedskapsarbete regleras i lagen (1992:1403) om totalförsvaret och höjd beredskap. Kompletterande bestämmelser ges i förordning (1997:294) om elberedskap och i föreskrifter utfärdade av Svenska kraftnät. Mer information rörande Totalförsvarets civila del återfinns på Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps hemsida, www.msb.se</p>
Svar:	<p><i>Översiktsplanens kapitel 16 kompletteras med text om elförsörjningen och dess centrala betydelse för samhällsplaneringen, både den lokala och nationella nivån.</i></p>
	<p>Myndigheten för Samhällsskydd och beredskap utreder i dagsläget en riksintresseklassning inom totalförsvarets civila del av marken och vattnet där stamnätet återfinns. Denna innefattar stamnätets anläggningar i Rättviks kommun. Vidare har Energimyndigheten utrett vikten av vattenkraften för energisystemet och samråder nu om att riksintresseförklara de ca 250 viktigaste vattenkraftverken och dess tillhörande huvudavrinningsområden, varav Siljan i Dalälvens vattensystem i kommunens sydvästra del är ett. Svenska kraftnät ber därför Rättviks kommun att ta ovanstående utredningar i beaktande. Ytterligare information rörande dessa riksintressefrågor fås MSB respektive via Energimyndighetens hemsidor.</p> <p>(infogad länk till respektive myndighets hemsida har tagits bort ur det särskilda utlåtandet)</p>
Svar:	<p><i>Då det ännu inte är beslutat att ytterligare områden ska utpekade som riksintressen, och vilka dessa i så fall är, lämnas informationen utanför översiktsplanen.</i></p>
	<p><u>Sakfrågor i planförslaget</u></p> <p>I planförslaget står angivet att byggnation i stamnätets närhet regleras utifrån de elektromagnetiska fält de genererar. Det stämmer, men det är inte det enda som reglerar byggnation i närheten av högspänningsanläggningar. Åtgärder i stamnätets ska följa Elsäkerhetsverkets föreskrifter så att risker för människor,</p>

	<p>egendom och anläggning inte uppstår. Föreskrifter är att följa likt lag varför all planering i högspänningsanläggningars närhet samråds med innehavaren. Det innefattar åtgärder såsom; staket, cykelbanor, belysning, vattenhantering, busshållplatser, markförändringar mm.</p> <p>Vi vill förtydliga att vår magnetfältspolicy innebär att vi utgår från 0,4 mikrotlesa som högsta magnetfältsnivå vid bostäder eller där människor vistas varaktigt vid vår nyprojektering av 220 kV- och 400 lV-växelströmsledning. Det innebär alltså inte, som det står i planförslaget, att Svenska kraftnäts policy anger att magnetfält från alla kraftledningar och transformatorstationer nära alla lokaler och platser där människor vistas varaktigt ska lokaliseras så att strålningen är mindre än 0,4 mikrotlesa.</p>
<i>Svar:</i>	<i>Texten i planbeskrivningen ändras för att tydliggöra innehållet i Elsäkerhetsverkets policy.</i>
	<p>Svenska kraftnät ser en brist i föreliggande planering under den del som avhandlar bebyggelseutveckling för bostäder då elbehovet inte nämns. Det är av stor vikt att man vid kommunal planering för bostäder, likväl som elintensiv industri och annan infrastruktur, i ett tidigt skede kontakter lokalnätägare och säkerställer att elnätet har kapacitet för den tillkommande beräknade elförbrukningen. Skulle en kapacitetsbrist föreligga, är det inte uteslutet att den kan komma att påverka, inte bara lokalnätstrukturen, utan även de region- och stamnätsanläggningar som matar lokalnätet. Nyanläggning av högspänningsanläggningar har långa ledtider och är förknippade med stora kostnader. Detta är sålunda förutsättningar som behöver tas i beaktande i ett tidigt skede för att uppnå en god planering.</p>
<i>Svar:</i>	<p><i>Inom den kommunala detaljplaneringen utreds alltid elbehovet som en av många viktiga förutsättningar vid nyexploatering. I samband med planläggning etableras kontakt med ledningsägaren som gör en bedömning av kapacitet, kostnader osv.</i></p> <p><i>Översiktsplanen bedöms inte vara rätt forum för denna form av detaljerade utredningar.</i></p>
	<p>För att kunna bemöta den i översiktsplanen beskrivna ökade elförbrukningen samt för att kunna utgöra ett fullgott verktyg för den samhällsplanering Rättviks kommun avser använda föreliggande plan för, måste regionnät- och stamnät i planområdet tydligare synliggöras och särskiljas. Vidare behöver det förtydligas vilket vikt dessa anläggningar har för kommunen och regionen. Svenska kraftnät vill slutligen passa på att informera om att:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Det är viktigt för Sveriges samtliga län, och de kommuner där det finns stamnätsanläggningar, att komma ihåg att anläggningarna är av central betydelse både för den lokala och för den nationella elförsörjningen. • Eftersom samhället går mot en ökad elektrifiering och energianvändning bör utgångspunkten i planeringsarbetet vara att det kan komma att uppstå behov av fler stamnätsanläggningar, inte färre. Ny teknik kopplat till detta behöver inte innebära att det går att avvara existerande anläggningar. <p>Under förutsättning att föreliggande översiktsplan ändras utifrån ovanstående rekommendationer tillstyrker Svenska kraftnät aktuell översiktsplan.</p>

<i>Svar:</i>	<i>Karta 7 revideras så att stamnätets och regionnätets ledningar särskiljs.</i>
Lantmäteriet	Vid genomgång av planförslagets utställningshandlingar har inga ytterligare synpunkter än de framförda vid samrådet noterats
<i>Svar:</i>	<i>Kommunen tackar för inlämnat yttrande.</i>
Försvarsmakten	Försvarsmakten har inget att erinra i rubricerat ärende
<i>Svar:</i>	<i>Kommunen tackar för inlämnat yttrande.</i>
	Kommuner
Falu kommun	<p>Rättviks kommun har förtydligat den beskrivande texten om stora opåverkade områden (14.2.5) så att det där framgår att det ska ske en dialog mellan kommunerna när stora opåverkade områden i anslutning till kommungränsen berörs.</p> <p>Falu kommun vill fortfarande att ändringen i fråga skrivs in i planeringsinriktningen för avsnittet ”Buller och vibrationer” (17.1) då vi gör bedömningen att det är planeringsinriktningarna som styr hur kommunen hanterar dessa frågor i större utsträckning än övrig text. Av planeringsinriktningen framgår att ”bullrande verksamheter inte ska lokaliseras i närheten av områden med höga naturvärden eller värden för friluftslivet”. Det ska i planeringsinriktningen även framgå att stora opåverkade områden räknas till dessa områden med värden för natur eller friluftslivet, samt att planeringsinriktningen även gäller områden som ligger i angränsande kommun.</p>
<i>Svar:</i>	<i>Texten i kap. 17 ses över och revideras enligt Falu kommuns önskemål.</i>
Leksands kommun	Rättviks kommun har i stora drag tagit hänsyn till Leksands kommuns synpunkter, bl.a. har stora delar av LIS-området vid Tina, Salunäset tagits bort. Sektorn har inga ytterligare synpunkter på förslaget till Rättviks översiktsplan.
<i>Svar:</i>	<i>Synpunkten noteras.</i>
Orsa kommun	Orsa kommun är fortsatt positiva till aktiviteter och satsningar för att utveckla gång- och cykelleder och stråk för både innevånare och besöksnäring, och då särskilt sammanhängande stråk och leder över kommungränsen.
<i>Svar:</i>	<i>Synpunkten noteras.</i>
	En viss revidering av LIS-planen har skett, men att detta inte gäller Skattungen vilken är ett gemensamt intresse för kommunerna. Orsa kommun anser att det är viktigt att LIS i Skattungen anpassas så att en balans uppnås mellan god tillgång till stränder och landsbygdsutveckling. Kommunen ser positivt på en utbyggnad i området som kan stärka attraktionen för fritidsboende och för att permanent bosätta sig i området.
<i>Svar:</i>	<i>LIS-området i Skattungen anpassas efter synpunkt ovan genom att dela upp området i mindre delar med släpp mellan för att säkerställa tillgången till</i>

	<i>stranden och en acceptabel proportion av sjöns strandlinje som LIS-områden, vilket också står i bra relation till Orsa kommuns LIS-områden.</i>
	Organisationer
Rådet för ungdomsfrågor	<p>Rådet för ungdomsfrågor har framförallt fokuserat på del 2-planeringsinriktningar. Rådet tycker att mycket i planen är väldigt bra och positivt. Några synpunkter vill Rådet för ungdomsfrågor lyfta fram, se nedan:</p> <p>Del 2-Planeringsinriktningar</p> <p>s.41-43 Angående bebyggelser vid strandnära områden saknar rådet en formulering om att allmänna strandnära/vattennära områden ska fortsätta utvecklas, oavsett om det byggs där eller inte. Alltså att det framgår att kommunen ska utveckla och möjliggöra gemensamma allmänna vattennära områden.</p> <p>Exempel på tillägg: ”Marktillgång för att möjliggöra framtida utveckling av gemensamma mötesplatser/ytor ska finnas vid strand- och vattennära områden”.</p> <p>s.52 Stavfel på Ethno</p> <p>s.53 Punkt 4 i bruna rutan. Lägg till kreativa innan ”miljöer för möten...”. Alltså: "Kommunen ska arbeta med att skapa och utveckla kreativa miljöer för möten mellan olika generationer t.ex. genom samlade utemiljöer för barn, ungdomar och vuxna."</p> <p>Rådet för ungdomsfrågor tycker att ordet kreativa uppmanar till nytänkande och mer allsidiga mötesplatser. Exempelvis om man ska bygga en lekpark så vill Rådet för ungdomsfrågor inte ha den klassiska lekparken där barnen leker och de vuxna sitter bredvid på bänkar, utan att lekparken även är anpassad för vuxnas delaktighet.</p> <p>s.53 Punkt 6 i bruna rutan. Byt ut ordet bör till ska. Rådet tycker att ett gestaltungsprogram för de offentliga rummen är viktigt och ska därför tas fram. Ordet bör upplevs som en otydlig inriktning.</p>
<i>Svar:</i>	<p><i>Förslaget att säkerställa tillgång till allmänna ytor vid vatten är bra. En planeringsinriktning läggs till. I den framgår att detta är kommunen ambition. Stavfelet rätas till och ordet "kreativa" läggs till enligt förslag.</i></p> <p><i>Kommunen har som avsikt att ta fram vägledande gestaltungsprogram men vill dock ändå gärna behålla ordet "bör" eftersom behov och förutsättningar skiljer sig mellan de olika serviceorterna.</i></p>
Naturskyddsföreningen	<p>Naturskyddsföreningen i Rättvik ser med tillfredsställelse att kommunen tagit bort förslaget LIS-område vid Siljan Tina (9:18), omfattande bl a Salunäset.</p> <p>I övrigt vidhåller föreningen de synpunkter som lämnats i vårt yttrande av 2018-04-23</p>
<i>Svar:</i>	<i>Naturskyddsföreningen synpunkter från 2018-04-23 har bemötts i samrådsredogörelsen.</i>
Socialdemokraterna	<p>Efter att de synpunkter som inkommit efter samrådet har inarbetats finner vi att många synpunkter tillgodosetts och att justeringar kan göras vid aktualiseringar som ska göras varje mandatperiod.</p>

	<p>Dock har vi efter granskning kommit fram till nedanstående vad gäller förslag till LIS området Oresjön, Furudal (2).</p> <p>Del 2, punkten 7.1 Där beskrivs att området utmed Oreälven, sjön Skattungen och Oresjön utgör ett geografiskt riksintresse. Inom detta område ska turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen särskilt beaktas i samband med ingrepp i miljön. Boverket anger att vid dessa vattendrag ska kommunerna vara restriktiva när de pekar ut områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen. Större hänsyn tas till detta och att värna strandskyddet för ett rörligt friluftsliv.</p> <p>Under punkt 5 i bilagan om LIS pekas ett urvalskriterium ut att det ska vara strandområden som redan är ianspråktagna med fritidshus. Det kriteriet uppfylls inte när det gäller Oresjön, Furudal (2), det finns inte någon bebyggelse alls där. Ytterligare ett urvalskriterium är att det ska utgöra kompletteringsbebyggelse i anslutning till befintliga tätorter, byar och bruksmiljöer med närhet till kollektivtrafikstråk. Inte ens det kriteriet uppfylls i det här föreslagna området. Det är flera km till busshållplats och närmaste by (Dalbyn) samt betydligt längre till närmaste serviceort (Furudal). Det anges i del 1, punkten 5.3 att utvecklingsområdena anges att ligga inom en radie av 5 – 6 km från serviceorterna. Bebyggelse på detta område har troligen ringa betydelse för landsbygdsutveckling, men större negativ påverkan på friluftsliv och kulturvården.</p> <p>Oresjön, Furudal (2) är absolut inte lämpligt som LIS-områden eftersom de inte uppfyller urvalskriterierna eller utgångspunkterna samt med tanke på att Oresjön utgör ett geografiskt riksintresse där främst det rörliga friluftslivets intressen ska beaktas. Dessutom utgör det ett kulturområde med Kyrkstigen som nyttjas till promenader och cykling. Eftersom det närmast sjön är översvämningskänslig mark så torde byggnationen ske en bit från stranden och kommer då att störa bruket av Kyrkstigen som idag nyttjas till promenader och cykling av både grupper och enskilda som en del i friluftsliv och kulturupplevelse. Strandområdena nyttjas mycket för friluftsliv, fiske, bad och båtliv. Betjänar både byns och fritidshusens invånare samt besökare.</p> <p>Kyrkstigen utgår från den unika Gammelstan i Norrboda och har anslutningar av stigar från byarna i Sunnanhed och Sörboda. Leder som folk förr i tiden använde sig av för att komma till kyrkan då sjön inte var farbar. På tavlor efter Kyrkstigen och efter markerade stigar i närområdet, runt höjden (Lukohol) söder om kyrkogården och till Slipstensudden finns information om speciella platser.</p> <p>Med tanke på ingen eller ringa effekt på landsbygdsutveckling och större negativ påverkan för friluftsliv så anser vi att detta område ska utgå ur planen.</p> <p>Vi hävdar bestämt att dessa områden ska få förbli orörda och hoppas att våra synpunkter ska höras.</p> <p>För övrigt har vi följande kommentar när det gäller underliggande rubrik.</p> <p>Demokrati, inflytande och påverkan till bra förslag.</p> <p>Del 1, punkten 1.1 ”För att översiktsplanen ska bli ett hjälpmedel i utvecklingen av kommunen krävs att den är förankrad hos såväl politiker som kommuninvånare”.</p> <p>Möjlighet för människor att kunna påverka och vara delaktiga i samhället är en kärnfråga för ett demokratiskt samhälle” För Rättviks kommun redovisas ett index på 44 när det gäller nöjdhet med inflytande vilket ger vid handen att arbetet med demokratifrågorna behöver förbättras. Då absolut när det gäller</p>
--	---

	<p>planfrågor eftersom det i hög grad påverkar medborgarnas liv, arbete, boende, transporter, friluftsliv osv. En väl utvecklad dialog är absolut en demokrati- och kvalitetsfråga. Medborgarnas engagemang leder med säkerhet till bättre förslag.</p> <p>Med dialog menar vi att det inte är tillräckligt med att ställa ut planer och att publicera på webben. Det är bara tillräckligt för att uppfylla lagkraven.</p> <p>Dialog skapas i möten och diskussion. Då kan planer presenteras och förtydligas och en fruktbar dialog kan uppstå och värdefulla kunskaper och synpunkter kan tillföras planarbetet.</p> <p>I förslaget, del 1, punkten 1.4, refereras till medborgardialoger som genomförts några år tillbaka i tiden då inget förslag till översiktsplan och LIS-områden fanns. Vilket vi inte anser vara tillräckligt god dialog.</p> <p>När det gäller förslag till LIS-områden så påverkar det byarnas invånare och besökare.</p> <p>Känner inte till att det skett dialog direkt med innevånarna i berörda byar där det föreslås LIS-områden.</p> <p>Dialogen är viktig för att få kunskap om hur strandområden nyttjas och ta tillvara värdefulla synpunkter.</p> <p>I övrigt anser vi att det är ett välarbetat dokument med goda ambitioner.</p>
<i>Svar:</i>	<p><i>För område Oresjön, Furudal (2) har en stor del av tidigare (under samrådet) föreslagna LIS-områden tagits bort. Det kvarvarande området är relativt begränsat och ska rätt utformat undvika de intressekonflikter som anges i yttrandet. Tänkt område anknyter till befintlig fritidshusbebyggelse mellan Kattkvarnbron och Digerhol.</i></p> <p><i>Kommunens ambition är att förbättra medborgarnas delaktighet i samhällsplaneringen och är samtidigt medveten om att dialogen kunnat vara bättre under översiktsplanens arbetsgång, något vi tar med oss till framtida arbeten. Frågor och synpunkter är alltid välkomna att skickas till kommunen.</i></p>
LRF	<p>Del 1</p> <p>Som i tidigare yttrande anser vi att det är viktigt att lyfta fram livsmedelsstrategin i detta avsnitt. Den är minst lika viktig som övriga punkter i Del 1 punkt 4.1. Så den bör nämnas i denna punktlista.</p>
<i>Svar:</i>	<p><i>Punktlistan 4.1 kompletteras med livsmedelsstrategin.</i></p>
	<p>Del 2</p> <p>Angående svar 35.3:</p> <p>Vi ser det fortfarande som viktigt att förtydliga skrivningarna angående byggande på åkermark. Åkermark ska inte bebyggas och ska undantag av detta godkännas bör det ske i samråd med sakkunnig inom lantbrukssektorn. Användbar åkermark skall bevaras för framtiden.</p> <p>Vi står även kvar i vår åsikt att det är märkligt att en kommun i en region som i så hög grad är beroende av skogsbruk gör en skrivning som denna. Kommunen ska ej styra eller ha åsikter om privat skogsbruk. Det är skogsstyrelsens uppgift att ta hand om dessa frågor.</p>

Svar:	<p><i>Kommunens inställning är fortfarande den att bruksbar jord inte ska bebyggas, men att det kan finnas tillfällen då det inte finns andra alternativ. Bebyggelse på jordbruksmark får dock inte ske på sådant sätt att brukandet av marken avsevärt försvåras genom att till exempel bruksenheter delas upp.</i></p> <p><i>Kommunen ska inte styra det privata skogsbruket, men ska enligt översiktsplanen föregå med gott exempel när det gäller skogsbruk i egen regi. Översiktsplanen ska ta hänsyn till och väga alla allmänna intressen, se till att de kan samexistera, ta hänsyn till miljömålen samt vara vägledande inom hållbar markanvändning. Brukandet av skogen är en del av markanvändningen i kommunen.</i></p>
	<p>Angående svar 35.4:</p> <p>Självkärl har vattenkraften en stor betydelse för närmiljön. Om vi river dammar förändras både närmiljön och uppströms samt nedströmsmiljöer. Denna kommun har ett flertal dammar som positivt påverkar miljön i närområdet. Damarna skapar miljöer som attraherar både boende samt turism både på grund av dess kulturarv samt de natursköna platser de ger upphov till.</p>
Svar:	<p><i>Kommunens svar hade kunnat vara mer nyanserat. Översiktsplanen kompletteras med en beskrivning av vattenkraftens påverkan på naturmiljön.</i></p>
	<p>Angående svar 35.5:</p> <p>Kommunen har inte den kompetens som krävs för att bedöma hur jord- och skogsbruk sköts på ett hållbart sätt.</p>
Svar:	<p><i>Synpunkten noteras.</i></p>
Dalarnas museum	<p>Dalarnas museum har tagit del av den reviderade översiktsplanen och samrådsredogörelsen och vill uppmärksamma ett antal justeringar och kompletteringar, som enligt museets uppfattning är väsentliga.</p> <p>På flera punkter är innehållet en upprepning av redan tidigare framförda kommentarer, eftersom huvuddelen av museets samrådsyttrande inte togs med eller alls kommenterades i samrådsredogörelsen. Efter kontakt med samhällsutvecklingsförvaltningen har vi förstått att detta faktum – en tämligen ovanlig situation, kan tilläggas – eventuellt kan ha haft att göra med att museets synpunkter på något sätt ”föll mellan stolarna” eller på annat sätt var svåra att behandla.</p> <p>I vanliga fall har museet inte möjlighet att lägga ned så mycket tid och arbete på ett och samma ärende som vad som nu är gjort inför framställandet av ÖP Rättvik. I det här fallet har vi dock ägnat ärendet särskild uppmärksamhet, eftersom vi i samband med vår bebyggelseinventering av de föreslagna LIS-områdena funnit miljöer och strukturer av betydelse för ett större sammanhang.</p> <p>Vad som är utmärkande i det här fallet är att det inom flera av de föreslagna LIS-områdena finns kulturhistoriska kvaliteter som inte bara är särskilda ur ett lokalt perspektiv utan även ur ett regionalt och i ett fall (9.13 Ljugaren, Born) nationellt perspektiv.</p> <p>Vi tror att de särskilda kulturvärden som framkommit i samband med vår fältinventering av de föreslagna LIS-områdena utgör en stor resurs för Rättviks</p>

	<p>kommun. Om man bortser från rent ekonomiska aspekter där turism utgör en naturlig del finns stora kunskapsmässiga resurser att tillvarata i de bebyggelsemiljöer som omfattas av våra synpunkter. Genom ett proaktivt förhållningssätt är vi övertygade om att det också är möjligt att med en kulturhistoriskt värdefull bebyggelsemiljö som utgångspunkt finna gemensamma lösningar på andra utmaningar inom en kommun eller region. Ett exempel är den så kallade Hallandsmodellen där man under 1990-talet inom regionen med en kulturmiljö som bas minskade såväl den höga arbetslösheten som den stora kunskapsbristen gällande bevarande, med hjälp av traditionella metoder och hantverk. Det går att läsa om den i en avhandling vid Göteborgs universitet från 2011 av Christer Gustafsson. Se detta som ett lästips.</p> <p>De flesta av de viktigare synpunkterna från museets tidigare yttrande när det gäller fornlämningar är beaktade, vilket är bra. Dock finns det fortfarande en hel del synpunkter rörande såväl del 2 som del 4, som vi tycker att det är värt att påminna om.</p> <p>Dalarnas museum rekommenderar därför att planen omarbetas med hänsyn till nedanstående synpunkter.</p> <p>Om det är något i det följande som behöver förtydliganden eller kompletteringar i den fortsatta processen med planen välkomnar museet en kontakt och möjligheten att få förklara närmare vad som åsyftas med kommentarerna.</p> <p><u>Generella synpunkter på ÖP Rättvik</u> Resultatet som redovisas av fältinventeringen inför LIS-planen har en tung övervikt på naturvärden kontra kulturvärden. Av den anledningen utförde vi en kompletterande men schematisk fältbebyggelseinventering för att upptäcka kulturvärden som inte redovisats i LIS-planen. Resultatet av den inventeringen med föreslagna åtgärder redovisas i detta yttrande.</p> <p>Under rubriken <i>12.2.3 Fornlämningar</i> behöver <u>texten kompletteras med:</u> ”Genom Kulturmiljölagen omfattas fornlämningar av ett generellt skydd. Det innebär att nyupptäckta fornlämningar skyddas automatiskt. Något särskilt myndighetsbeslut behöver inte fattas för att skyddet ska gälla. Om man under pågående markarbeten skulle påträffa en fornlämning måste man därför omedelbart avbryta arbetet och meddela länsstyrelsen.”</p>
Svar:	<p><i>Rättviks kommun uppskattar Dalarnas museums engagemang och den fältinventering som genomförts. Resultatet av inventeringen har delvis arbetats in i LIS-planen och kommer även utgöra värdefullt underlag för kommande dispensprövning i föreslagna LIS-områden.</i></p> <p><i>Översiktsplanens avsnitt 12.2.3 Fornlämningar kompletteras enligt museets förslag.</i></p>
	<p><u>Generella synpunkter på LIS-planen</u></p> <p>I LIS-områdena framgår det inte den tänkta bebyggelsens omfattning, placering och nödvändig infrastruktur. Dessa påverkar i hög grad de kulturhistoriska miljöerna. LIS-planens underlag medger därför inte en närmare bedömning varför Dalarnas museum anser att utbyggnad av områdena bör prövas i detaljplan eller områdesbestämmelser. <u>Något om detta behöver stå på lämpligt ställe i LIS-planen.</u></p>

Det behövs nya kunskapsunderlag för att kunna göra kvalificerade bedömningar av de föreslagna LIS-områdena. Med nuvarande kunskapsunderlag behöver flera LIS-områden bli föremål för arkeologiska utredningar och/eller förundersökningar, vilket länsstyrelsen avgör. Detta behöver stå på lämpligt ställe i LIS-planen.

Behöver åtgärdas:

I samrådsredogörelsen står det att visst redigeringsarbete återstår med kartorna, men för tydlighetens skull påtalar vi de brister vi ser i planen.

- I LIS-planen är en del fornlämningar markerade på kartorna, men alla registrerade fornlämningar i eller intill LIS-områdena är inte med på kartorna.
- Samtliga fornlämningsmarkeringar på LIS-kartorna är enbart markerade som punkter när flera av dem redan nu går att markera som ytor (polygoner), vilket är viktigt eftersom en del fornlämningar är ytstora. Enbart en punkt ger en alltför missvisande bild.
- Många av markeringarna syns mycket dåligt på kartorna.
- Några kartor saknar fortfarande kartsymbol och texten *Fornlämning*.
- Kartorna behöver ses över och kompletteras.
- I områdesbeskrivningarna saknas det ofta information om de fornlämningar som finns och bedömningar och ställningstaganden kring dessa, vilket behöver göras.
- Det står mycket beskrivet om t.ex. naturvärden, men anmärkningsvärt lite om kulturvärden, vilket behöver rättas till. Exempelvis borde flera kända kulturmiljöer läggas till under *Skyddsvärda områden*.

Synpunkter på vissa av de föreslagna LIS-områdena

Förutom de ovan beskrivna generella synpunkterna tillkommer här nedan ytterligare synpunkter. Synpunkterna redovisas enligt tre kategorier efter hur stora justeringar som krävs. Den första och minsta kategorin är LIS-områden som i sin helhet behöver utgå, därefter följer LIS-områden vars utbredning och text delvis behöver justeras, och avslutningsvis återfinns LIS-områden där enbart text eller kartsymboler behöver justeras. Bilaga 1 redovisar hur den andra kategorins kartor behöver justeras. LIS-områden som i sin helhet behöver utgå redovisas inte på kartor.

Utgår helt

9.7 Backtjärnen, Finnbacka

Runtom tjärnen återfinns ett flertal äldre gårdar med ekonomibyggnader ner mot strandlinjen. Kopplingen mellan gårdarna och tjärnen är tydlig men känslig för förändring. I skogsområdet nordväst om Backtjärnen finns ett inhägnat markområde för betesdjur. Det är angeläget att detta område även i fortsättningen är obebyggt då det utgör ett bra exempel på miljö för historisk småskalig djurdrift i skogsnära läge. Den hävdade marken tillsammans med den välbevarade bebyggelse som finns runt Backtjärnen gör området till en mycket värdefull kulturmiljö. Exploatering inom området skulle riskera att kraftigt skada platsens kulturvärde och attraktivitet.

Behöver åtgärdas:

För att bevara Finnbackas kulturvärden och attraktivitet måste hela det utpekade LIS-området utgå.

Justering av utbredning och text

9.4 Oresjön, Furudal

(1.) Inom det norra LIS-området finns registrerade fornlämningar i form av stenåldersboplats och kolningsgrop samt en kolbotten efter en liggmila som antingen klassas som fornlämning eller övrig kulturhistorisk lämning. Detta gör att det kan finnas ännu fler fornlämningar inom LIS-området. Det behöver göras arkeologisk utredning i områdena.

I norra delen av det södra LIS-området finns en fornlämningsliknande lämning. Detta och fint fornlämningsläge vid fornlämningsrik sjö gör att det kan finnas fornlämningar inom LIS-området. Arkeologisk utredning rekommenderas.

I LIS-området, mellan Gosängsudden och fram till befintlig bebyggelse, finns ett öppet område ner mot vattnet. Inom samma LIS-område, 400 meter norrut, finns en öppning i landskapet från landsvägen ner mot sjön. Det är viktigt att områdena även i fortsättningen får vara obebyggda då de utgör exempel på den öppenhet i landskapet som präglar riksintresset Siljansområdet.

(1.) Behöver åtgärdas:

LIS-områdets utbredning justeras enligt bilaga 1, så att det öppna landskapet runt Siljansbygden värnas.

(2.) Behöver åtgärdas:

På kartan saknas markering för fornlämning (slipstensbrott) norr om LIS-området.

Kompletterande text:

”Förekomst av fornlämningar gör att det kan finnas fler fornlämningar inom LIS-områdena.”

9.5 Bysjön, Kärvsåsen-Gulleråsen

I LIS-området nordväst om Bysjön återfinns två kringbyggda gårdar med tillhörande tvättstuga nere vid sjökanten. Det finns en tydlig och värdefull koppling mellan gårdarna och stranden. Att bebygga mellan gårdarna och stranden skulle ta bort kopplingen och skada möjligheten till förståelse för hur gårdar i Siljansområdet tillkommit och placerats.

Behöver åtgärdas:

LIS-områdets utbredning justeras enligt bilaga 1, så att kopplingen mellan gårdarna och stranden blir kvar.

9.6 Sinksjön, Änderåsen.

Inom de sydvästra och sydöstra LIS-områdena finns långsträckta fornlämningar i form av vallar efter fasta fiskeanläggningar. Dessa fornlämningar finns nu med i FMIS, Raä nr Boda 346 - 349. Fiskevallarna är väl synliga i landskapet, byggda av jord och sten, mellan 123–393 meter långa och på några ställen upp till 1,5 meter höga och 4 meter breda, övriga sträckor är lägre och smalare. I Lars Levanders bok *Övre Dalarnas bondekultur under 1800-talets förra hälft, del 1* kan man på s. 59 läsa om hur fisket gick till och på s 58 finns en karta över Sinksjön med vallarna inritade. Det vore värdefullt med slyröjning och en fin uppskyltning av de intressanta fornlämningsmiljöerna.

Eftersom de fasta fiskeanläggningarna klassas som fornlämningar och verkar vara mycket ovanliga i sitt slag bör hela det sydöstra LIS-området och norra delen av det sydvästra LIS-området utgå. Förekomst av fornlämningar gör att det kan finnas fler fornlämningar inom LIS-områdena. Det behöver göras

arkeologisk utredning i den kvarstående södra delen av det sydvästra LIS-området.

Behöver åtgärdas:

- Delar av LIS-områdets utbredning behöver justeras för att inte riskera att skada de ovanliga fiskeanläggningarna. Förslag på justering finns i bilaga 1.
- På kartan behövs markeringar för fornlämningarna och teckenförklaring. Under rubriken *Kända värden och intressen* behöver *Fornlämningar* skrivas in.
- Under förutsättning att det södra LIS-området och den norra delen av det västra LIS-området utgår är nedanstående text lämplig:

Kompletterande text:

”Förekomst av fornlämningar gör att det kan finnas fler fornlämningar inom speciellt det västra LIS-området.”

9.8 Amungen, Dalstuga

Inom och i anslutning till det mellersta LIS-området finns det gammal bytomt, ett f d gästgiveri, gamla båthus och en gammal kvarn. Därtill har området en värdefull bykärna av äldre karaktär med bygator samt ett antal kringbyggda gårdar där månghussystemet är kvar. Den äldre bykaraktären återspeglas även i de stengärdesgårdar som markerar gränsen för ett flertal av gårdarna, vilket förstärker värdet för bykärnan. Inom och i anslutning till det södra LIS-området finns lämningar efter såg, kvarn och kraftstation. På udden mellan dessa områden finns en skärvstensförekomst, vilken kan indikera en stenåldersboplats. Detta gör att det kan finnas ännu fler lämningar inom de två LIS-områdena. Det behöver göras arkeologisk utredning i områdena.

Behöver åtgärdas:

- För att Dalstugas värdefulla bykaraktär ska behålla sin attraktivitet och sitt kulturhistoriska värde behöver det mellersta LIS-området utgå helt. Se bilaga 1. Vidare rekommenderas fördjupande antikvarisk undersökning av området.
- Den värdefulla bykärnan behöver läggas till under *Skyddsvärda områden*.

Kompletterande text:

”Förekomst av fornlämningar gör att det kan finnas ännu fler fornlämningar inom LIS-områdena.”

9.13 Ljugaren, Born

(1.) På Brännäsudden inom det norra LIS-området finns fyndplatsen för en stenklubba från forntiden, vilket indikerar att det kan finnas en forntida boplats på udden. Det behöver göras arkeologisk utredning i området.

Inom det västra LIS-området väster om Ljugaren finns ett 40-tal båthus av högt kulturhistoriskt värde. Av knuttimringsteknikerna att döma förefaller det finnas båthus från 1500-, 1600-, 1700-, 1800- och 1900-tal. Båhuset från 1500-talet ingår i Dalarnas museums inventering över medeltida timmerhus. Miljön uppvisar därför en tydlig och synnerligen sällsynt kontinuitet med byggnader från fem sekel, i vilket det finns ett betydande kulturvärde. Dalarnas museum yrkar därför att området där båhusen är belägna utgår.

Vidare rekommenderas en noggrannare undersökning för att kartlägga båthusens ålder.

Behöver åtgärdas:

- För att båthusens höga kulturhistoriska värde inte ska riskeras så måste LIS-området justeras så att området där båhusen är belägna utgår. Se bilaga 1 för ett förslag på en sådan justering.
- Informationstavlor som berättar om båhusen skulle vara ett positivt tillskott.
- Båthusmiljön behöver läggas till under *Skyddsvärda områden*.
- Teckenförklaring för fornlämning saknas.

Kompletterande text:

”Förekomst av fyndplats gör att det kan finnas ännu fler fornlämningar inom LIS-området.”

(2.) Inom det västra LIS-områdets västra del finns en dammvall efter åtminstone en såglämning samt en förmodad kolbotten efter en liggmila (utifrån geometri på laserdata). Inom den östra delen finns en järnframställningsplats. Detta gör att det kan finnas ännu fler fornlämningar inom LIS-området. Det behöver göras arkeologisk utredning i områdena.

Norr om det östra LIS-området finns en järnframställningsplats och ett gravfält med stensättningar från järnåldern. Detta gör att det kan finnas fornlämningar inom LIS-området. Arkeologisk utredning rekommenderas.

Kompletterande text:

”Förekomst av fornlämningar gör att det kan finnas ännu fler fornlämningar inom LIS-områdena.”

9.14 Gärdsjö, Nedre Gärdsjö – Ingels

Riksintresset bör beaktas.

Inom det norra LIS-området finns fyndplats för slagg (framkom vid arkeologisk schaktövervakning 2003) och två minnesstenar. Strax öster om den norra delen finns en kalkugn. Detta gör att det kan finnas ännu fler fornlämningar inom LIS-områdena. Det behöver göras arkeologisk utredning i området

I södra delen av det norra LIS-området finns ett antal äldre kringbyggda gårdar. En av dessa, Nygårdsgården (Nedre Gärdsjö 15:3, Nedre Gärdsjö Landsväg 58), utgör tillsammans med tegelvillan (Nedre Gärdsjö 45:13) på andra sidan vägen ett bra visuellt exempel på den plötsliga moderniseringen som Sverige genomgick vid 1900-talets mitt. Berättelsen som byggnaderna tillsammans kan förmedla är mycket viktig eftersom det handlar om en av de största samhällsomvandlingarna i landets historia.

Inom LIS-området ligger även det s.k. Snislandet som är en gammal byallmänning med fyra smedjor och tvättstugor. Snislandet kan berätta om de behov som fanns i byar förr och hur gemensamma lösningar bidrog till att jämna ut förutsättningarna för de enskilda gårdarna.

Fram till Snislandet har Nygårdsgården en bit öppen mark ner mot Gärdsjön med äldre granitstolpar kvar längs tomtgränsen. Den tomma ytan fyller en värdefull funktion i att agera barriär mellan den imponerande Nygårdsgården

och Snislandets små smedjor och tvättstugor. Dessutom skapar ytan en viktig siktlinje mot Nygårdsgården från norr.

Inom det södra LIS-området finns uppgift om ett offerkast och i kanten av området finns en åker som kallas "Offervål". Förekomst av fornlämningar gör att det kan finnas ännu fler fornlämningar inom LIS-områdena. Det behöver göras arkeologisk utredning i området.

Behöver åtgärdas:

- Teckenförklaring för fornlämning saknas och likaså saknas *Fornlämningar* i texten under rubriken *Kända värden och intressen*.
- Utbredningen inom en del av det norra LIS-området behöver justeras för att Nedre Gärdsjö ska behålla sin attraktivitet och sitt höga kulturhistoriska värde. Se bilaga 1 för ett förslag på justering.
- Nedre Gärdsjös bykärna, inklusive Snislandet och Nygårdsgården, behöver läggas till under *Skyddsvärda områden*.

Kompletterande text:

"Förekomst av fornlämningar gör att det kan finnas ännu fler fornlämningar inom LIS-områdena."

Justering av text och kartsymboler

9.1 Storejen - Lillejen, Ejheden

Arkeologisk utredning rekommenderas.

Behöver åtgärdas:

Fornlämningarna är inte markerade på kartan och teckenförklaring för fornlämning saknas.

Kompletterande text:

"Närheten till stenåldersboplatser utanför LIS-området gör att det kan finnas stenåldersboplatser även inom LIS-området."

9.2 Skattungen, Näset – Tenninge

(1.) Arkeologisk utredning rekommenderas.

Behöver åtgärdas:

Slaggförekomsten är inte redovisad på kartan och i teckenförklaringen.

Kompletterande text:

"Läget mellan flera stenåldersboplatser och slaggförekomst gör att det kan finnas sådana fornlämningar inom LIS-området."

(2.) Inom LIS-områdena finns registrerade fornlämningar i form av stenåldersboplatser, blästplats, järnframställningsplats och stensättningsliknande lämning. Omedelbart söder och väster om LIS-områdena finns stenåldersboplatser. Detta gör att det kan finnas ännu fler fornlämningar inom LIS-områdena. Det behöver göras arkeologisk utredning i områdena.

Behöver åtgärdas:

På kartan saknas markering för fornlämning (blästplats) i LIS-området längst i söder.

Kompletterande text:

"Förekomst av fornlämningar gör att det kan finnas ännu fler fornlämningar inom LIS-områdena."

9.3 Amungen, Dalfors

Det är viktigt att säkerställa riksintresset.

Inom det östra LIS-området finns fyndplatsen för en fin eldslagningssten, förmodligen från järnåldern samt en trefaldighetskälla. Detta gör att det kan finnas ännu fler fornlämningar inom LIS-området. Det behöver göras arkeologisk utredning i området.

Inom det södra LIS-området finns en slaggförekomst och en fornlämningsliknande lämning. Detta gör att det kan finnas ännu fler fornlämningar inom LIS-området. Det behöver göras arkeologisk utredning i området.

Kompletterande text:

”Förekomst av fornlämningar gör att det kan finnas ännu fler fornlämningar inom LIS-områdena.”

De västra och norra LIS-områdena ligger i närheten av fornlämningar, vilket gör att det kan finnas fornlämningar inom LIS-områdena. Arkeologisk utredning rekommenderas.

Kompletterande text:

”Närheten till fornlämningar utanför LIS-områdena gör att det kan finnas fornlämningar även inom LIS-områdena.”

9.9 Norra Tjällassen

Inom och i anslutning till LIS-området finns det flera lämningar efter kolningsanläggningar, vilka eventuellt klassas som fornlämningar. På andra sidan den smala sjön finns en järnframställningsplats och i södra änden av sjön en forntida grav. Söder därom finns ett fångstgropssystem, vilket har några oregistrerade fångstgropar mot norr, vilka syns på laserdata. Detta gör att det kan finnas ännu fler lämningar inom LIS-området. Det behöver göras arkeologisk utredning i området.

Kompletterande text:

”Förekomst av fornlämningar gör att det kan finnas ännu fler fornlämningar inom LIS-området.”

9.10 Ljugaren, Långnäset

I västra delen av LIS-området finns en järnframställningsplats. Omedelbart väster om LIS-området finns en fornlämningsliknande bildning i form av en stensättning med osäker status. Detta gör att det kan finnas ännu fler lämningar inom LIS-området. Det behöver göras arkeologisk utredning i området.

Kompletterande text:

”Förekomst av fornlämningar gör att det kan finnas ännu fler fornlämningar inom LIS-området.”

9.11 Ljugaren, Dådran

På sjöbotten strax utanför mitten av det norra LIS-området finns fyra stensättningar. Detta gör att det kan finnas fler lämningar inom LIS-området. Det behöver göras arkeologisk utredning i området.

Behöver åtgärdas:

Stensättningar är inte markerade på kartan och inte heller omnämnda i texten.

Kompletterande text:

”I vattnet strax utanför LIS-området finns fyra stensättningar vilket gör att det kan finnas fornlämningar inom LIS-området.”

9.15 Nittsjösjön, Nittsjö

Riksintresset bör beaktas.

Nittsjösjön ligger i den fornlämningsrika miljön Grändenbyarna. Väster om sjön finns en forntida grav (en stensättning), öster om sjön finns flera kalkugnar och vid Hosjön finns flera järnåldersgravar, en järnframställningsplats och fynd av en stockbåt med redskap. Detta gör att det kan finnas fornlämningar inom LIS-områdena. Arkeologisk utredning rekommenderas.

Kompletterande text:

”Förekomst av fornlämningar i omgivningarna gör att det kan finnas fornlämningar inom LIS-områdena.”

9.16 Siljan, Ickviken – Vikarbyn

(1.) Inom och omedelbart väster och öster om det östra LIS-området finns tre järnframställningsplatser. Förekomst av fornlämningar gör att det kan finnas ännu fler fornlämningar inom LIS-området. Det behöver göras arkeologisk utredning i området.

Behöver åtgärdas:

Fornlämningarna finns inte markerade på kartan och teckenförklaringen Fornlämningar saknas.

(2.) Inom västra delen av LIS-området finns en järnframställningsplats och strax norr om området har det funnits två varggropar. Förekomst av fornlämningar gör att det kan finnas ännu fler fornlämningar inom LIS-området. Det behöver göras arkeologisk utredning i området.

Behöver åtgärdas:

Teckenförklaringen Fornlämningar saknas.

Kompletterande text:

”Förekomst av fornlämningar gör att det kan finnas ännu fler fornlämningar inom LIS-områdena.”

9.17 Siljan, Stumsnäs

Inom norra delen av det södra LIS-området finns en stenmur i form av en fälla och väster om området har det påträffats trindyxor från stenåldern. Mitt i norra LIS-området finns en stor husgrund och en fossil åker. Förekomst av fornlämningar gör att det kan finnas ännu fler fornlämningar inom LIS-områdena. Det behöver göras arkeologisk utredning i områdena.

Behöver åtgärdas:

Det saknas ordet *Fornlämningar* under rubriken *Kända värden och intressen*.

Kompletterande text:

”Förekomst av fornlämningar gör att det kan finnas ännu fler fornlämningar inom LIS-områdena.”

9.18 Siljan, Tina

(2.) Mellan de två LIS-områdena vid Järpudden och Kattholmsviken finns två järnframställningsplatser och en höglignande bildning. Förekomst av fornlämningar gör att det kan finnas fornlämningar inom LIS-områdena.

Behöver åtgärdas:

Fornlämningarna är inte markerade på kartan.

Kompletterande text:

”Fornlämningar mellan LIS-områdena gör att det kan finnas fornlämningar inom LIS-områdena.”

	<p>Inom och omedelbart norr om det norra LIS-området finns en slaggförekomst och en järnframställningsplats. Förekomst av fornlämningar gör att det kan finnas ännu fler fornlämningar inom LIS-området. Det behöver göras arkeologisk utredning i området.</p> <p><u>Behöver åtgärdas:</u> Fornlämningarna är inte markerade på kartan.</p> <p><u>Kompletterande text:</u> ”Förekomst av fornlämningar gör att det kan finnas ännu fler fornlämningar inom LIS-området.”</p> <p>9.21 Siljan, Lerdal</p> <p>Inom sydvästra delen och söder om LIS-området finns flera järnframställningsplatser. Förekomst av fornlämningar gör att det kan finnas fler fornlämningar inom LIS-området. Det behöver göras arkeologisk utredning i området.</p> <p><u>Behöver åtgärdas:</u> Fornlämningarna är inte markerade på kartan.</p> <p><u>Kompletterande text:</u> ”Förekomst av fornlämningar gör att det kan finnas ännu fler fornlämningar inom LIS-området.”</p>
Svar:	<p><i>De lämnade synpunkterna har resulterat i ett stort antal justeringar i många av ovanstående områden. Kommunen vill passa på att tacka för den ambitiösa inventering som Dalarnas Museum bistått med.</i></p> <p><i>LIS-planen har setts över och utifrån förslag ändrats genom att bland annat ta bort vissa områden, för att minska några av de större sammanhängande områdena. Saknade fornminnen har lagts till och teckenförklaringen har setts över.</i></p> <p><i>Fokus har legat på de fornminnen och andra värden som finns inom gränserna för LIS-områdena. Hela LIS-området Backtjärnen Finnbacka utgår enligt förslag.</i></p>
Ore Hembygdsförening	<p>Området utmed Oreälven, sjön Skattungen och Oresjön utgör ett geografiskt riksintresse. Inom detta område ska turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen särskilt beaktas i samband med ingrepp i miljön. Vid dessa vattendrag ska kommunerna vara restriktiva när de pekar ut områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen. Vi anser att det är bra att området som tidigare pekats ut söder om kyrkan har tagits bort som LIS-område. Vi anser att även området Oresjön, Furudal (2) ska utgå i förslaget eftersom det inte uppfyller några kriterier för vad som anges som lämpliga LIS-områden. Det är ett område som har kulturell betydelse och är viktig för friluftsliv. Att det är obebyggt med fin vandrings- och cykelled gör det också viktigt för besöksnäringen.</p> <p>I bilagan gällande LIS under punkt 5 pekas ett urvalskriterium ut att det ska vara strandområden som redan är ianspråktagna med fritidshus. Ytterligare ett urvalskriterium är att det ska utgöra kompletteringsbebyggelse i anslutning till befintliga tätorter, byar och bruksmiljöer med närhet till kollektivtrafikstråk. Området är helt obebyggt och ligger långt från serviceort och allmänna kommunikationer. Det är flera km till närmaste by, Dalbyn, med busshållplats. Avståndet till närmaste serviceort överstiger också angivet mått. Inga kriterier för LIS-område är således uppfyllda, förutom att områden också ska gynna besöksnäringen. Det anser vi att området gör nu eftersom det är ett</p>

	<p>orört och obebyggt område med värdefulla möjligheter till olika upplevelse såsom friluftsliv, bad och fiske!</p> <p>Gammelstan i Norrboda utgör ett riksintresse. Den är unik eftersom det är en välbevarad by med de äldsta byggnaderna från tidigt 1600-tal. Kyrkstigen utgår från den unika Gammelstan och har anslutningar av stigar från byarna i Sunnanhed och Sörboda. Leder som folk förr i tiden använde sig av för att komma till kyrkan då sjön inte var farbar. Kyrkstigen används idag av både grupper och enskilda som en del i friluftsliv och kulturupplevelse. På tavlor efter Kyrkstigen och efter markerade stigar i närområdet, runt höjden (Lukohol) söder om kyrkogården och till Slipstensudden finns information om speciella platser.</p> <p>Kyrkstigen genomkorsar här det föreslagna Lis-området. Bebyggelse skulle störa kulturupplevelse och friluftsliv. Vi anser att det absolut inte är lämpligt som LIS-område och det uppfyller inte urvalskriterierna eller utgångspunkterna. Ett kulturområde med Kyrkstigen som idag nyttjas till promenader och cykling. Strandområdena nyttjas mycket för friluftsliv, fiske, bad och båtliv. Betjänar både byns och fritidshusens invånare samt besökare.</p> <p>Vi hävdar bestämt att detta område ska få förbli orört och hoppas att våra synpunkter ska höras.</p>
Svar:	<p><i>För område Oresjön, Furudal (2) har precis som anges i yttrandet en stor del av tidigare (under samrådet) föreslagna LIS-områden tagits bort. Det kvarvarande området är relativt begränsat och ska rätt utformat undvika de intressekonflikter som anges i yttrandet. Tänkt område anknyter till befintlig fritidshusbebyggelse mellan Kattkvarnbron och Digerhol.</i></p>
	<h2 style="text-align: center;">Ändringar efter utställningen</h2>
	<p>Nedan listas de ändringar som gjorts i översiktsplanens delar efter utställningen. Utöver listade ändringar har också mindre redaktionella ändringar införts i översiktsplanens alla delar.</p>
	<p>Del 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lashänvisningen och de inledande avsnitten har ändrats för att förtydliga att avsnittet om Landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS) är en del av planeringsinriktningarna i del 2, men redovisas i ett separat dokument då det är mer utförligt än övriga avsnitt. • Vindbruksplanen som tidigare beskrivits som tematiskt tillägg till ÖP förklaras inaktuell. Ny vindbruksplan ska tas fram. • VA-planen, som i utställningshandlingen beskrivits som ett tillägg till ÖP, har nu arbetats in i planeringsinriktningarna i del 2. ÖP beskriver VA-planens strategiska inriktningar och VA-utredningsområden, medan utbyggnadsplanen (som beskriver i vilken takt områden ska byggas ut) ligger utanför ÖP och revideras årligen.

	<p>Del 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Karta nr 3 och 7 har ändrats för att visa uppdaterad information över stam- och regionnätets kraftledningar och vägnummer. • Avsnitt 13.2.3 kompletteras med ett textavsnitt om skogens pärlor och kulturlämningar i skogsmiljö. • Avsnitt 16.5 Vatten och avlopp har utvecklats och kompletterats med VA-planens strategiska riktlinjer. En ny planeringsinriktning har införts: <ul style="list-style-type: none"> ○ ”Rättviks kommun ska tillse att skapa organisatoriska och ekonomiska resurser för att genomföra VA-planen.” • Avsnitt 16.2.1 Vattenkraft har kompletterats med text om att vattenkraften även kan ha positiv inverkan på närmiljön. • Avsnitt 15 Areella näringar har kompletterats med hänvisning till den nationella Livsmedelsstrategin. • Följande planeringsinriktning (avsnitt 17.1 Buller och vibrationer) har omformulerats så att det framgår att även stora påverkade områden omfattas: <ul style="list-style-type: none"> ○ ”Nya bullrande verksamheter ska inte lokaliseras i närheten av bostadsbebyggelse eller i närheten av områden med höga naturvärden eller värden för friluftslivet (även stora påverkade områden).” • Skrivningarna om hyggesfritt skogsbruk har förtydligats med att kommunen eftersträvar ett sådant förhållningssätt för skog som ligger nära tätorter: <ul style="list-style-type: none"> ○ Ett hyggesfritt skogsbruk ska eftersträvas för tätortsnära mark. • Texten i avsnitt 17.4 klimatanpassning har kompletterats med värme och torka som aspekter i klimatanpassningen. • Avsnitt 11.6 Delaktighet, offentliga miljöer och mötesplatser har tillförts en ytterligare planeringsinriktning: <ul style="list-style-type: none"> ○ ”I de primära serviceorterna ska kommunen säkerställa att det finns tillgång till allmänna mötesplatser i vattennära lägen.” • För att lyfta vikten av energieffektivisering i omställningen mot ett hållbart samhälle har följande planeringsinriktning omformulerats: <ul style="list-style-type: none"> ○ ”Kommunen ska uppmuntra till användandet av förnyelsebara råvaror och energikällor samt ökad energieffektivitet.” • Nyligen genomförda åtgärder i anslutning till Halgonberget kan innebära att dess värde som stort påverkat område behöver ses över. Därför föreslås följande planeringsinriktning: <ul style="list-style-type: none"> ○ ”Avgränsningen av det stora påverkade området i anslutning till Halgonberget bör ses över.”
	<p>Del 3:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Avsnittet som beskriver hur översiktsplanen revideras och hålls aktuell har utvecklats, se avsnitt 19.3 <i>Ansvar för planeringsinriktningar</i>.

	<p>LIS:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Samtliga LIS-områden har setts över. Större sammanhängande områden har delats upp och vissa delområden har helt tagits bort för att säkerställa den allmänna tillgången till stranden: Följande områden berörs: 9.2; 9.4; 9.5; 9.6; 9.8; 9.10; 9.11; 9.12; 9.13; 9.19 och 9.20. • LIS-området vid Backtjärnen, Finnbacka 9.7 har utgått helt. • Saknade fornlämningar har lagts till i kartorna och i texten. Där det bedömts nödvändigt har rekommendation om arkeologisk undersökning införts. • Teckenförklaring för samtliga kartor har setts över och reviderats. • Resonemang om bebyggelsetryck runt Siljan och Skattungen har lagts till.
	<p>Rättvik 2018-11-27 Samhällsutvecklingsförvaltningen</p>